

เฉลิมพระเกียรติ โครงการจัดทำสื่อ ๖๐ พรรษา
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน)

กลุ่มบูรณาการ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ คนดีศรีแผ่นดิน
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ เด็กไทยหัวใจสร้างสรรค์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ เล่ม ๒
(ฉบับปรับปรุง)

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ชุดเอกสารสื่อ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
ลิขสิทธิ์ของ สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์
พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๒๒,๐๐๐ ชุด
จัดพิมพ์โดย องค์การค้ำของ สกสค.

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการหน่วยที่ ๔ คนดีศรีแผ่นดิน

๑

หน่วยย่อยที่ ๑ ตันกล้าคนดี

๓

หน่วยย่อยที่ ๒ สังคมน่าอยู่

๑๑

หน่วยย่อยที่ ๓ วิถีประชาธิปไตย

๒๗

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการหน่วยที่ ๖ เด็กไทยหัวใจสร้างสรรค์

๓๗

หน่วยย่อยที่ ๑ ท่องไปในโลกกว้าง

๓๙

หน่วยย่อยที่ ๒ สู่เส้นทางเศรษฐกิจ

๕๗

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการหน่วยที่ ๘ สุนทรียศิลป์

๘๙

หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์

๙๑

หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการหรรษา

๑๑๐

หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย

๑๔๑

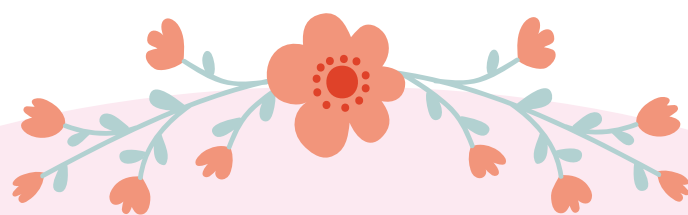
หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์

๑๖๙

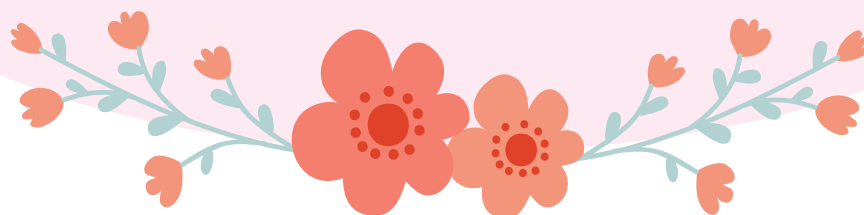
ชุดการเรียนรู้หน่วยบูรณาการ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒
หน่วยที่ ๘ : สุนทรียศิลป์

หน่วยย่อยที่ ๑

กำเนิดงานศิลป์

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยบูรณาการการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียง
คำตอบเดียว

๑. ข้อใดมีรูปร่างใกล้เคียงกันมากที่สุด
  - ก. มะนาว   แดงกวา
  - ข. มะม่วง   ส้มเขียวหวาน
  - ค. ส้มเขียวหวาน   มะนาว
๒. ภาพในข้อใดใช้เส้นตรงอย่างเดียว
  - ก. กระต่อม   ต้นไม้
  - ข. กระต่อม   ทู่งนา
  - ค. ต้นไม้   แม่น้ำ
๓. รูปทรงในข้อใดที่ต่างจากพวก
  - ก. ไช้   แดงโม
  - ข. ไช้   แดงกวา
  - ค. ส้มโอ   ส้มเขียวหวาน
๔. เสียงในข้อใดมีแหล่งกำเนิดจากเครื่องดนตรี
  - ก. น้ำตก   ตีกลอง
  - ข. ตีฉิ่ง   นกร้อง
  - ค. ตีกลอง   ตีฉิ่ง
๕. ข้อใดไม่ใช่เสียงที่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้น
  - ก. กริ่ง ! กริ่ง !
  - ข. ปัง ! ปัง !
  - ค. ซ่า ! ซ่า !

๖. การทำเสียงเลียนแบบสิ่ง ต้องเปล่งเสียงอย่างไร

- ก. อืดๆ
- ข. โห้งๆ
- ค. เจี้ยกๆ

๗.

จากภาพเป็นเครื่องดนตรีประเภทใด

- ก. เครื่องดีด
- ข. เครื่องตี
- ค. เครื่องสี

๘. คุณค่าที่รับจากการเล่นพื้นบ้าน คือข้อใด

- ก. คุณค่าด้านสังคม
- ข. คุณค่าด้านวัฒนธรรม
- ค. ถูกทุกข้อ

๙. การเล่นพื้นบ้านมีลักษณะการเล่นเป็นแบบใด

- ก. การเล่นเป็นกลุ่ม
- ข. การเล่นเดี่ยว
- ค. การเล่นเป็นคู่

๑๐. ประโยชน์ที่นักเรียนได้จากการเล่นของเด็กไทยคือข้อใด

- ก. ทำให้ร่างกายแข็งแรงและมีทักษะในการเคลื่อนไหวที่ดี
- ข. ทำให้เกิดพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม
- ค. ถูกทุกข้อ

ป ๘.๑/ผ ๑-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง รูปทรงเรขาคณิตง่าย ๆ

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดรูปทรงเรขาคณิตที่นักเรียนรู้จักมา ๕ ภาพ

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

โรงเรียน ..... จังหวัด .....

บ ๘.๑/ผ ๒-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ธรรมชาติแสนสวย

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพลายเส้นธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่นักเรียนชอบให้สวยงาม

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่ .....
โรงเรียน ..... จังหวัด .....

ป ๘.๑/ผ ๓-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง กำเนิดเสียงดนตรี

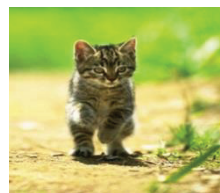
คำชี้แจง ให้นักเรียนดูภาพต่อไปนี้ แล้วบอกว่ามีเสียงร้องอย่างไร (๑๐ คะแนน)

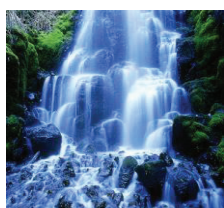
๑.....

๒.....

๓.....

๔.....

๕.....

๖.....

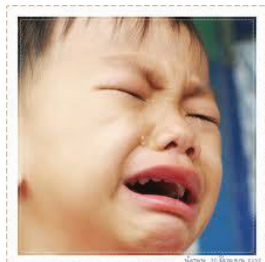
๗.....

๘.....

๙.....

๑๐.....

๑๑.....

๑๒.....

ชื่อ ..... ชั้น..... เลขที่ .....
โรงเรียน ..... จังหวัด .....

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง ลักษณะและคุณสมบัติของเสียง

คำชี้แจง   ให้นักเรียนนำคุณลักษณะของเสียงที่กำหนดให้   เติมลงให้ตรงกับภาพให้ถูกต้อง

เสียงสูง

เสียงต่ำ

เสียงดัง

เสียงเบา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เรื่อง รูปร่างลักษณะของเครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีไทยเครื่องดนตรีสากล

๑. เครื่องดนตรีชนิดนี้ คือ .....
๒. มีลักษณะคล้าย.....
๓. นักเรียนชอบเสียงเพราะ .....

๑. เครื่องดนตรีชนิดนี้ คือ .....
๒. มีลักษณะคล้าย.....
๓. นักเรียนชอบเสียงเพราะ .....

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

โรงเรียน ..... จังหวัด .....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง กำเนิดเสียงดนตรี

การกำเนิดของเสียง

เสียงต่าง ๆ ที่เราได้ยินมาจากแหล่งกำเนิดที่แตกต่างกัน จึงมีลักษณะที่แตกต่างกันแหล่งกำเนิดเสียงมาจากแหล่งกำเนิด ๒ ทางได้แก่

๑. เสียงจากธรรมชาติ เป็นเสียงที่มาจากแหล่งธรรมชาติต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา เช่น เสียงนกร้อง เสียงสุนัขเห่า เสียงน้ำตก เสียงฟ้าร้อง เสียงฝนตก เป็นต้น
๒. เสียงจากสิ่งประดิษฐ์และการกระทำของมนุษย์ นอกจากเสียงธรรมชาติแล้ว ยังมีเสียงอื่นที่เป็นแหล่งกำเนิดเสียงอีกคือ เสียงจากสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ และเสียงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์
  - ๒.๑ เสียงจากสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาบางสิ่ง สามารถเปล่งเสียงออกมาได้ เช่น รถยนต์ นกหวีด โทรศัพท์ เป็นต้น
  - ๒.๒ เสียงจากการกระทำของมนุษย์ การกระทำบางอย่างของมนุษย์ก็ทำให้เกิดเสียงด้วยเหมือนกัน เช่น การตีต การสี การตี การเป่า ซึ่งการกระทำเหล่านี้เป็นต้นกำเนิดเสียงดนตรีอีกด้วย

สีสันทของเสียง

สีสันทของเสียง หมายถึง คุณลักษณะของเสียงที่ต่างกัน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดความรู้สึกแตกต่างกันด้วยกัน เสียงนกมีความไพเราะมีความรู้สึกเพลิดเพลิน เสียงฟ้าร้องเสียงดังมาก มีความรู้สึกตกใจ หวาดกลัว มนุษย์ได้นำความรู้เรื่องสีสันทของเสียงมาใช้เล่นดนตรีแต่ละชนิดมาบรรเลงผสมผสานกัน จนเกิดเป็นเสียงที่ไพเราะ และกลมกลืนกัน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

เรื่อง กำเนิดเสียงดนตรี

คุณสมบัติของเสียงดนตรี

เสียงดนตรีเกิดจากการบรรเลงเครื่องดนตรี การขับร้องของคนเรา หรือการตี ตี เป่า สิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วทำให้เกิดเสียงสูง – ต่ำ อย่างเป็นระบบ เป็นจังหวะทำนองต่อเนื่องกัน

๑. เสียงดังหรือเบา เสียงดนตรีจะมีลักษณะดังหรือเบา ขึ้นอยู่กับการบรรเลงและลักษณะของเครื่องดนตรีชนิดนั้น

๒. เสียงสั้นหรือยาว

เสียงสั้น คือ เสียงที่เกิดขึ้นในระยะเวลาไม่นาน

เสียงยาว คือ เสียงที่เกิดขึ้นในระยะเวลานาน ๆ

เสียงดนตรีจะมีความสั้นหรือยาวขึ้นอยู่กับการบรรเลงและลักษณะของเสียงดนตรี รวมถึงองค์ประกอบของเพลง

๓. เสียงสูงหรือต่ำ

เสียงสูง คือ เสียงที่มีความถี่ในการสั่นมาก

เสียงต่ำ คือ เสียงที่มีความถี่ในการสั่นน้อย

เสียงดนตรีจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับทำนองดนตรี วิธีการบรรเลง และลักษณะของเสียงดนตรี

ใบความรู้สำหรับครู และนักเรียนที่ ๓

เรื่อง กำเนิดเสียงดนตรี

เครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีไทย เป็นเครื่องดนตรีที่สร้างสรรค์ขึ้นตามศิลปวัฒนธรรมดนตรีของไทยที่มีรูปแบบเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ซึ่งสัมพันธ์กับวิถีความเป็นอยู่และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของคนไทย โดยนิยมแบ่งตามอากัปกริยา ของการบรรเลง เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี เครื่องเป่า เครื่องดนตรีแต่ละชนิด มักถูกออกแบบสร้างสรรค์ให้มีรูปร่าง ลักษณะแตกต่างกันตามจุดประสงค์การใช้งาน ทำให้เครื่องดนตรีแต่ละชนิดมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีเสียงแตกต่างกันไป

๑. รูปร่าง ลักษณะเครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีไทย แต่ละชนิดมีรูปร่าง ลักษณะแตกต่างกันไปตามลักษณะการใช้งาน ประเภทของเครื่องดนตรีไทยแบ่งออกได้เป็น ๔ ประเภท ดังนี้

ประเภทเครื่องดีด เป็นเครื่องสายที่มีกะโหลก เสียง และใช้นิ้วมือ หรือไม้ดีดสายให้สั่นสะเทือนจนเกิดเป็นเสียงเช่น พิณ กระจับปี่ จะเข้ ซึ่ง เป็นต้น

กระจับปี่หรือพิณ

จะเข้

ประเภทเครื่องสี เป็นเครื่องสายที่ทำให้เกิดเสียงด้วยการใช้คันชักสีเข้ากับสายมี ๓ สายกะโหลกซอทำด้วยกะลามะพร้าว ที่มีปมูนเป็นรูป ๓ เล้า มีคันชักอิสระทำด้วยไม้เนื้อแข็งและเหนียว ในดนตรีไทยเรียกว่า ซอ ซึ่งมีอยู่ ๓ ชนิด คือ ซอสามสาย ซออู้ และซอดัง

ซอดัง
(มีเสียงแหลมสูง)

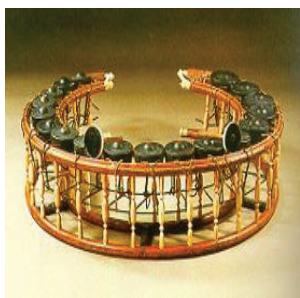

ซออู้
(มีเสียงที่ไพเราะ นุ่มนวล)

ซอสามสาย
(มีเสียงทุ้ม นุ่มนวล กังวาน)

ประเภทเครื่องตี เป็นเครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดเสียงดนตรีด้วยการใช้ของสองสิ่งกระทบกันด้วยการตี นับว่าเป็นเครื่องดนตรีประเภทเก่าแก่ที่สุดที่มนุษย์รู้จักใช้ ได้มีวิวัฒนาการจากอุปกรณ์ง่ายๆ ให้มีความหลากหลายออกไป ทั้งรูปแบบและวัสดุที่ใช้สำหรับเครื่องดนตรีไทยที่เป็นประเภทเครื่องตี คือ ข้องมโหรี กลองทัด และฉิ่งฉาบ

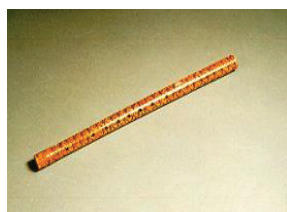

ข้องมโหรี

กลองทัด

ประเภทเครื่องเป่า เป็นเครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดเสียงจากลมเป่า อุปกรณ์ดั้งเดิมได้จากพืชได้แก่ หลอดไม้ต่าง ๆ และจากสัตว์ ได้แก่ เขาสัตว์ต่างๆ ต่อมาได้มีวิวัฒนาการด้วยการเจาะรูและทำลิ้นเพื่อให้เกิดระดับเสียงได้มาก เครื่องดนตรีเหล่านี้ ได้แก่ ขลุ่ย และแคน ชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

ขลุ่ยเพียงออ

ปี่นอก

เครื่องดนตรีสากล

๑. เครื่องสาย

เครื่องดนตรีประเภทนี้ทำให้เกิดเสียงโดยการทำให้สายสั่นสะเทือนสายที่ใช้เป็นสายโลหะหรือสายเอ็น เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย แบ่งตามวิธีการเล่นเป็น ๒ จำพวก คือ

๑.๑ เครื่องดีด ได้แก่ กีตาร์ แบนโจ ฮาร์ป ๒.๒ เครื่องสี ได้แก่ ไวโอลิน วิโอลา

๒. เครื่องเป่าลมไม้

เครื่องดนตรีประเภทนี้แบ่งตามวิธีทำให้เกิดเสียงเป็น ๒ ประเภท คือ

๒.๑ จำพวกเป่าลมผ่านช่องลม ได้แก่ เรคอร์ดเดอร์ ปิคโคโล ฟลูต

๒.๒ จำพวกเป่าลมผ่านลิ้น ได้แก่ คลาริเน็ต แซกโซโฟน

๓. เครื่องเป่าโลหะ

เครื่องดนตรีประเภทนี้ทำให้เกิดเสียงโดยการเป่าลมให้ผ่านริมฝีปากไปปะทะกับช่องที่เป่าได้แก่ ทรัมเป็ต ทรอมโบน เป็นต้น

๔. เครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี

เครื่องดนตรีประเภทตี คือ

๔.๑ เครื่องตีที่ทำท่อนอง ได้แก่ ไซโลโฟน

เบลโลรา ระฆังรา

๔.๒ เครื่องตีที่ทำจังหวะ ได้แก่ ทิมปานี

กลองใหญ่ กลองแตร์ริก ทอมบา กลองซุด

บ.๘.๑/ผ.๔-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การเลียนแบบท่าทางสัตว์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงท่าเลียนแบบท่ากบ ไก่ และเป็ด

๑. นักเรียนทุกคนแสดงท่าทางเลียนแบบกบกระโดด พร้อมส่งเสียงร้อง อ้อบ อ้อบๆ
๒. นักเรียนทุกคนทำท่าทางให้คล้ายไก่ และแสดงกิริยา การคุ้ยดิน การจิกอาหาร การตีปีก
๓. ให้นักเรียนทำท่าทางเลียนแบบการเดินของเป็ด พร้อมร้องเพลงประกอบ

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์

แผนการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การกำเนิดนาฏศิลป์และสิ่งเคารพในนาฏศิลป์

นาฏศิลป์ (นาต - ตะ - ลิน) คือ การฟ้อนรำของมนุษย์ที่ดูแล้วมีความอ่อนช้อยงดงาม และเป็นการฟ้อนรำโดยการเคลื่อนไหวของอวัยวะทุกส่วนของร่างกายตามจังหวะของเครื่องดนตรีในแต่ละท้องถิ่นแต่ละชาติ ภาษาและตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งทำให้ผู้ชมเกิดความเพลิดเพลิน

ประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทย เป็นศิลปะแห่งการฟ้อนรำ ที่มีสมมติฐานมาจากธรรมชาติ แต่ได้รับการตกแต่งและปรับปรุงให้งดงามยิ่งขึ้น จนก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจแก่ผู้ดูผู้ชม โดยแท้จริงแล้วการฟ้อนรำก็คือศิลปะของการเคลื่อนไหวอวัยวะต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น แขน ขา เอว ไหล่ หน้าตา ฯลฯ ด้วยเหตุนี้ธรรมชาติที่เป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการฟ้อนรำจึงมาจากอิริยาบถต่าง ๆ ของมนุษย์ ได้แก่ ยืน เดิน นั่ง นอน เป็นต้น

สิ่งเคารพในนาฏศิลป์

๑. รูปพระพิฆเนศวร

พระพิฆเนศวร เป็นเทพแห่งความรู้ สติปัญญา ศิลปศาสตร์ เป็นใหญ่เหนืออุปสรรคพระพิฆเนศวรเป็นเทพแห่งปราชญ์และความรอบรู้ต่าง ๆ เป็นเทพแห่งขจัดอุปสรรคความขัดข้อง เฉลียวฉลาดมีคุณธรรม

๒. รูปพระภรตฤาษี (พ่อแก่)

พระภรตฤาษี เป็นฤาษีตนหนึ่งที่วงการนาฏศิลป์เคารพบูชา ท่านพระภรตฤาษี เป็นผู้จัดบันทึกทำรำตามตำนานพระพรหมผู้เป็นเจ้าจนเกิดตำราทำรำที่เรียกว่า “ภรตศาสตร์” หรือ “นาฏยศาสตร์” เกิดขึ้น ซึ่งตำนานเกี่ยวข้องกับการพ่อนรำมีหลายตำนานที่กล่าวแตกต่างกันออกไปเช่นกัน พระฤาษีครูและเครื่องหมายแห่งความกตัญญูรู้คุณอาจารย์พ่อแก่เป็นคำสามัญใช้ในวงการโขนละคร

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์

แผนการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การเลียนแบบท่าทางสัตว์

การเลียนแบบท่าทางของสัตว์ในเชิงนาฏศิลป์ไทย คือ การนำท่าทางการเคลื่อนไหวที่เป็นลักษณะเด่นของสัตว์ที่เลียนแบบได้สอดแทรกลีลาการยกย่องทางนาฏศิลป์เข้าไป เพื่อให้เกิดความอ่อนช้อย งดงาม เช่น

๑. การแสดงท่าทางเลียนแบบกบ

กบเป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ที่มีความเป็นอยู่ใกล้ชิดชีวิตไทย โดยเฉพาะในชนบทเวลาฝนตกเรามักจะได้ยินเสียงกบร้อง อ้อบ อ้อบ อ้อบ กบเป็นสัตว์ที่มีรูปร่างและอากัปกิริยาเคลื่อนไหวน่ารัก มีขา ๒ คู่ ขาหน้าเล็ก มีนิ้วที่มองเห็นชัดเพียง ๔ นิ้ว นิ้วหัวแม่มือ เป็นตุ่มเล็ก ๆ ส่วนขาหลังแข็งแรงมาก ข้อเท้ายาว โคนขาใหญ่ ระหว่างนิ้วมือมีหนังบาง ๆ ยึดติดกันสำหรับว่ายน้ำ มีรูจมูก ๒ รู ใช้สำหรับดมกลิ่น กบเป็นสัตว์มีผิวหนังเรียบ ไม่มีปมเหมือนคางคก กบมีตาสองตา

๒. การแสดงท่าทางเลียนแบบไก่

ในการแสดงท่าทางเลียนแบบไก่ นั่งยอง ๆ เขย่งส้นเท้า กำหมัดทั้งสองแล้วกระพือรักแร้เข้าออก (ตีปีก) พร้อมทั้งกระโดดและตีปีกไปด้วย เดินย่างเท้าเหยาะ ๆ มือขวาจับปลายนิ้วชี้ออกวางระดับปาก (เป็นจะงอย) มือซ้ายจับปลายมือชี้ออกวางระดับกัน (หาง) ขยับเท้าปิดออกด้านข้างสลับกัน (ท่าคู้ยี่เยียดิน) ย่อเข่าลงมาก ๆ โนมตัวไปข้างหน้า ส่งมือจิกไปข้างหน้า (จิกอาหาร) เป็นต้น

๓. การแสดงท่าทางเลียนแบบเป็ด

เป็ดเป็นสัตว์ปีกมีหลายพันธุ์ ลักษณะของเป็ด มีปีก ๒ ปีก ขา ๒ ขา แข็งมีเกล็ดคอยาว ปากแข็งแรงจึงไม่ต้องมีฟัน

เพลงเป็ด

ยามเมื่อเป็ดมันเดินไป
จำไว้เถิดเพื่อนเอ๋ย เอ๋ย

มองแล้วไม่น่าดูเลย
จงอย่าเดินให้เหมือนเป็ด

๔. การแสดงท่าทางเลียนแบบกระต่าย

กระต่ายเป็นสัตว์ ๔ เท้า หูยาว มีขนสีต่าง ๆ เช่น สีดำ สีน้ำตาล สีเทา และสีขาว สะอาด ดวงตาสีแดง หางเป็นพวงกลม เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม กินหญ้าและผักเป็นอาหาร วิ่งด้วยการกระโดดและเป็นสัตว์ที่ขี้ตื่นตกใจ

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยบูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ข้อใดมีรูปร่างใกล้เคียงกันมากที่สุด
  - ก. มะนาว แดงกว่า
  - ข. มะม่วง ส้มเขียวหวาน
  - ค. ส้มเขียวหวาน มะนาว
๒. ภาพในข้อใดใช้เส้นตรงอย่างเดียว
  - ก. กระท่อม ต้นไม้
  - ข. กระท่อม พุงนา
  - ค. ต้นไม้ แม่น้ำ
๓. รูปทรงในข้อใดที่ต่างจากพวก
  - ก. ไช่ แดงโม
  - ข. ไช่ แดงกว่า
  - ค. ส้มโอ ส้มเขียวหวาน
๔. เสียงในข้อใดมีแหล่งกำเนิดจากเครื่องดนตรี
  - ก. น้ำตก ตีกลอง
  - ข. ตีฉิ่ง นกร้อง
  - ค. ตีกลอง ตีฉิ่ง
๕. ข้อใดไม่ใช่เสียงที่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้น
  - ก. กริ่ง ! กริ่ง !
  - ข. ปัง ! ปัง !
  - ค. ซ่า ! ซ่า !
๖. การทำเสียงเลียนแบบสิ่ง ต้องเปล่งเสียงอย่างไร
  - ก. อู๊ดๆ
  - ข. โห้งๆ
  - ค. เจียกๆ

๗

จากภาพเป็นเครื่องดนตรีประเภทใด

- ก. เครื่องตี
- ข. เครื่องตี
- ค. เครื่องสี

๘. คุณค่าที่รับจากการเล่นพื้นบ้าน คือข้อใด

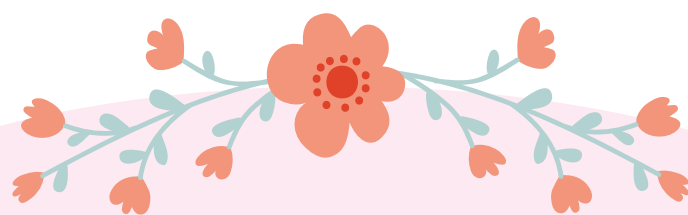
- ก. คุณค่าด้านสังคม
- ข. คุณค่าด้านวัฒนธรรม
- ค. ถูกทุกข้อ

๙. การเล่นพื้นบ้านมีลักษณะการเล่นเป็นแบบใด

- ก. การเล่นเป็นกลุ่ม
- ข. การเล่นเดี่ยว
- ค. การเล่นเป็นคู่

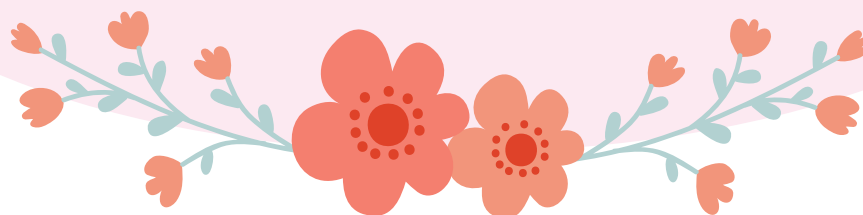
๑๐. ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการเล่นของเด็กไทยคือข้อใด

- ก. ทำให้ร่างกายแข็งแรงและมีทักษะในการเคลื่อนไหวที่ดี
- ข. ทำให้เกิดพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม
- ค. ถูกทุกข้อ

หน่วยย่อยที่ ๒

จินตนาการहरषา

แบบทดสอบ หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์
หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการสร้างสรรค์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. จากภาพ

ข้อใดเป็นรูปร่าง รูปทรงที่นักเรียนเห็น

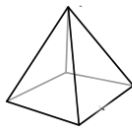
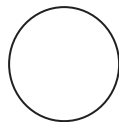
ก.

ข.

ค.

๒. อุปกรณ์ใดเหมาะสมสำหรับการร่างภาพ

ก. ดินสอ HB (ดินสอที่ใช้เขียน)

ข. ดินสอ EE (ดินสอแรงเงา)

ค. ปากกา

๓. การสร้างภาพปะติด ขั้นตอนแรกควรทำอะไร

ก. ออกแบบภาพ

ข. เตรียมวัสดุ

ค. ฉีกกระดาษเป็นรูป

๔. ข้อใดเป็นวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับงานปั้นทั้งหมด

ก. ดินสอ กาว น้ำ

ข. ดินน้ำมัน ปากกา ไม้บรรทัด

ค. ดินเหนียว น้ำมัน ดินน้ำมัน

๕. การขับร้องเพลงในข้อใดถูกต้อง

- ก. เปล่งเสียงตามระดับเสียงของทำนอง
- ข. เปล่งเสียงตามระดับเสียงของเครื่องดนตรี
- ค. เปล่งเสียงตามระดับเสียงของตัวเอง

๖. การร้องเพลงตรงตามจังหวะและทำนองจะเป็นอย่างไร

- ก. ทำให้ความหมายของบทเพลงดีขึ้น
- ข. ทำให้บทเพลงไพเราะน่าฟัง
- ค. ทำให้บทเพลงมีจังหวะและทำนองแปลกใหม่

๗. ข้อใดไม่ใช่นาฏยศัพท์

- ก. ท่าอ้าย
- ข. ล่อแก้ว
- ค. จรดเท้า

๘.

จากภาพเป็นภาษาทำนาฏศิลป์ตามข้อใด

- ก. เธอ
- ข. ฉั่น
- ค. ทำน

๙. การฝึกเคลื่อนไหวประกอบเพลงมีประโยชน์อย่างไร

- ก. ทำให้มีสมาธิดีขึ้น
- ข. ทำให้ร่างกายแข็งแรง
- ค. ทำให้จิตใจเยียบสงบ

๑๐. การแสดงนาฏศิลป์ข้อใด ต้องใช้ภาษาท่า

- ก. ระเบ้า
- ข. รำ
- ค. โขน

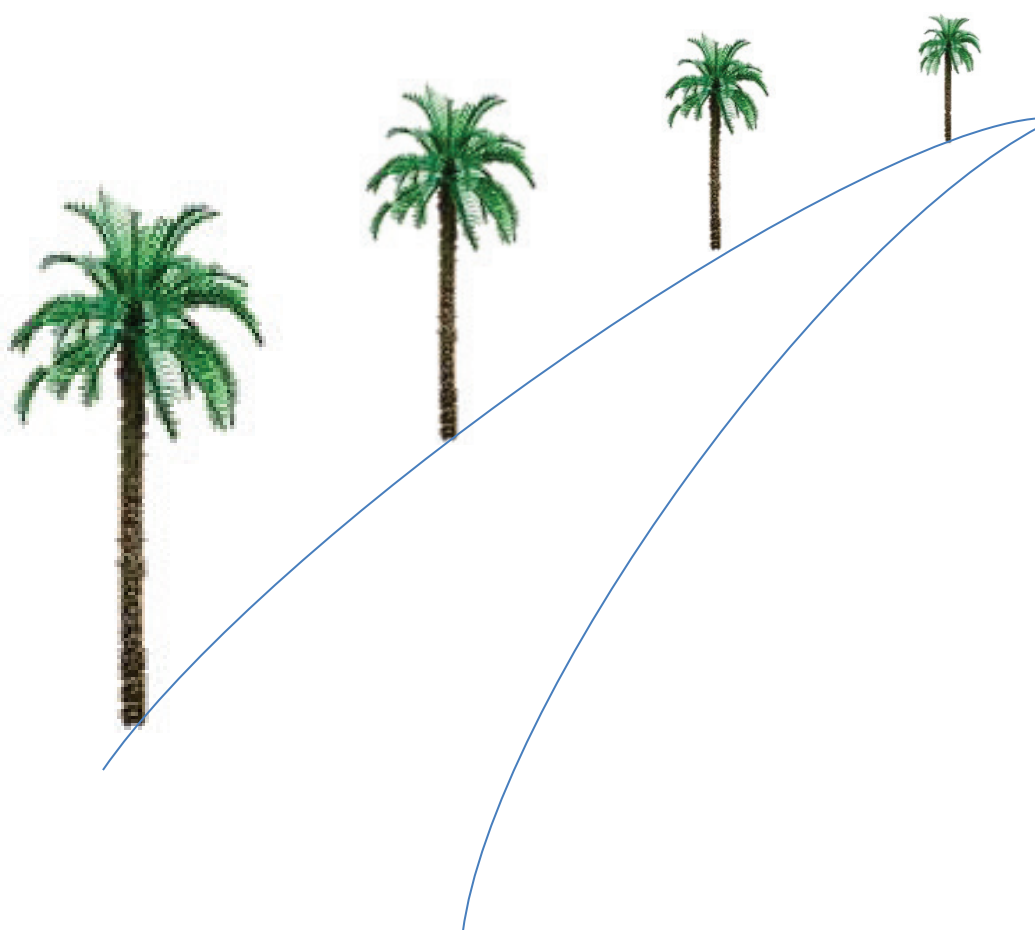

ป ๘.๒/ผ ๑-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง วาดภาพตามจินตนาการ

คำชี้แจง ให้นักเรียนต่อเติมภาพตามจินตนาการให้สมบูรณ์

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่ .....
โรงเรียน ..... จังหวัด .....

ป ๘.๒/ผ ๒-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ศิลปหัตถกรรมในท้องถิ่นที่ฉันรู้จัก

คำชี้แจง ให้นักเรียนดูภาพแล้ว เขียนชื่อภาคต่าง ๆ ของไทย(ภาคเหนือ, ภาคกลาง, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ภาคใต้) ที่มีงานศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นนั้น ๆ ลงใต้ภาพ

๑. ....

๒. ....

๓. ....

๔. ....

๕. ....

๖. ....

๗. ....

๘. ....

๙. ....

๑๐. ....

ที่มา รวม Website

๑. www.museum.socanth.tu.ac.th

๒. www.suttinai.wordpress.com

๓. www.moohin.com

๔. www.board.postjung

๕. www.gotoshew.com

๖. www.๒.tat.or.th

๗. www.thaiticketmajor.com

๘. www.openbase.in.th

๙. www.dooasia.com

๑๐. www.phasook.com

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่.....
โรงเรียน..... จังหวัด .....

บ.๘.๒/ผ ๒-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง สัตว์ที่ฉันชอบ

คำสั่ง ๑. ให้นักเรียนปั้นดินน้ำมันเป็นรูปสัตว์ที่นักเรียนชอบให้สวยงาม และให้ปฏิบัติตามขั้นตอนการปั้นที่ถูกต้อง

๒. นำเสนอผลงาน

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่.....
โรงเรียน..... จังหวัด .....

ป ๘.๒/ผ ๓-๐๒

ใบงานที่ ๐๑ เรื่อง ท่องกลอน ร้องเพลง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านคำกลอนพร้อมทั้งร้องเพลงให้ถูกต้อง

รักษาป่า

นกเอี้ยงน้อยน้อย
ขนขาวราวสำลี
ทุกทิศเจ้าเที่ยวท่อง
มีป่าพาสวยใจ
ผู้คนไม่มีโรค
อากาศไร้พิษสาร
คนสัตว์ได้พึ่งป่า
สิ้นป่าเหมือนสิ้นใจ

บินล่องลอยเป็นสุขศรี
อากาศดีไม่มีภัย
ฟ้าสีทองอันสดใส
มีต้นไม้มีลำธาร
นับว่าเป็นโชคสุขสำราญ
สัตว์ขึ้นบานดินชื่นใจ
มารักษาป่าไม้ไทย
ช่วยปลูกใหม่ไว้ทดแทน

นภาลัย สุวรรณธาดา ผู้แต่ง

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่.....
โรงเรียน..... จังหวัด .....

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง ร้องรำทำเพลง

ชี้แจงให้นักเรียนฝึกอ่านเพลงชาติไทย ให้คล่องและถูกต้อง

เพลงชาติไทย

เนื้อร้อง พ.อ.หลวงสารานุประพันธ์
ทำนอง พระเจนดุริยางค์

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย	เป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล	ด้วยไทยล้วนหมาย รักสามัคคี
ไทยนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด	เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี	เถลิงประเทศชาติไทยทวี มีชัย ชโย

ป ๘.๒/ผ ๓-๐๓

ใบงานที่ ๐๓ เรื่อง ร้องรำทำเพลง

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปเนื้อหาสาระของเพลง

๑. ชื่อเพลง.....

๒. เพลงนี้มีความหมายอย่างไร .....

๓. เพลงนี้มีคุณค่า ประโยชน์อย่างไร.....

๔. เพลงนี้ให้ความรู้สึอย่างไร.....

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่.....
โรงเรียน..... จังหวัด .....

แผนภูมิที่ ๑ บทกลอนนี้ของฉัน

เรื่อง ร้องรำทำเพลง

แผนภูมิตบทกลอนนี้ของฉัน

นี่ของของเธอ	นี่ของของฉัน
+ +	+ +
มันสับเปลี่ยนกัน	ฉันคืนให้เธอ
+ +	+ +
นี่ของของเธอ	ที่ทำตกไว้
+ +	+ +
ฉันนี้เก็บได้	นำมาให้เธอ
+ +	+ +

แผนภูมิที่ ๒ เพลงและจังหวะในการร้องเพลง เรื่อง ร้องรำ ทำเพลง

เพลงแมงมุมลาย

แมงมุมลายตัวนั้น ฉันเห็นมันชมชานเหลืองน วันหนึ่งมันถูกฝน ไหลหล่นจากบนหลังคา
พระอาทิตย์ส่องแสง น้ำแห้งเหือดไปลับตา มันรีบไต่ขึ้นฝา หันหลังมาทำตาลูกกวาด

เพลงช้าง

เนื้อร้อง คุณหญิงจีน ศิลปบรรเลง

ทำนอง พม่าเชว

ช้าง ช้าง ช้าง
ช้างมันตัวโตไม่เบา
สองเขี้ยวข้างงวงเรียกว่า งา

หนูรู้จักช้างหรือเปล่า
จุมูกมันยาวเรียกว่า งวง
มีหูมีตาหางยาว

เพลงจับปุดำ

เนื้อร้อง-ทำนอง สุกรี ไกรเลิศ

จะจับปุดำ ขยำปูนา
สนุกจริงเอ๋ยแล้วเลยนอนเปล

จะจับปูม้าเลยไปคว้าเอาปูทะเล
ชะโอะละเห่ นอนในเปลให้หลับไป

เพลงเปิดอาบน้ำ

เนื้อร้อง-ทำนอง สุกรี ไกรเลิศ

ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ
ตากี้จ้องแลมอง
ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ
ตากี้จ้องแลดู

เปิด อาบน้ำในคลอง
เพราะในคลองมีหอยปลาปู
เปิด อาบน้ำในคู
เพราะในคูมีหอยปูปลา

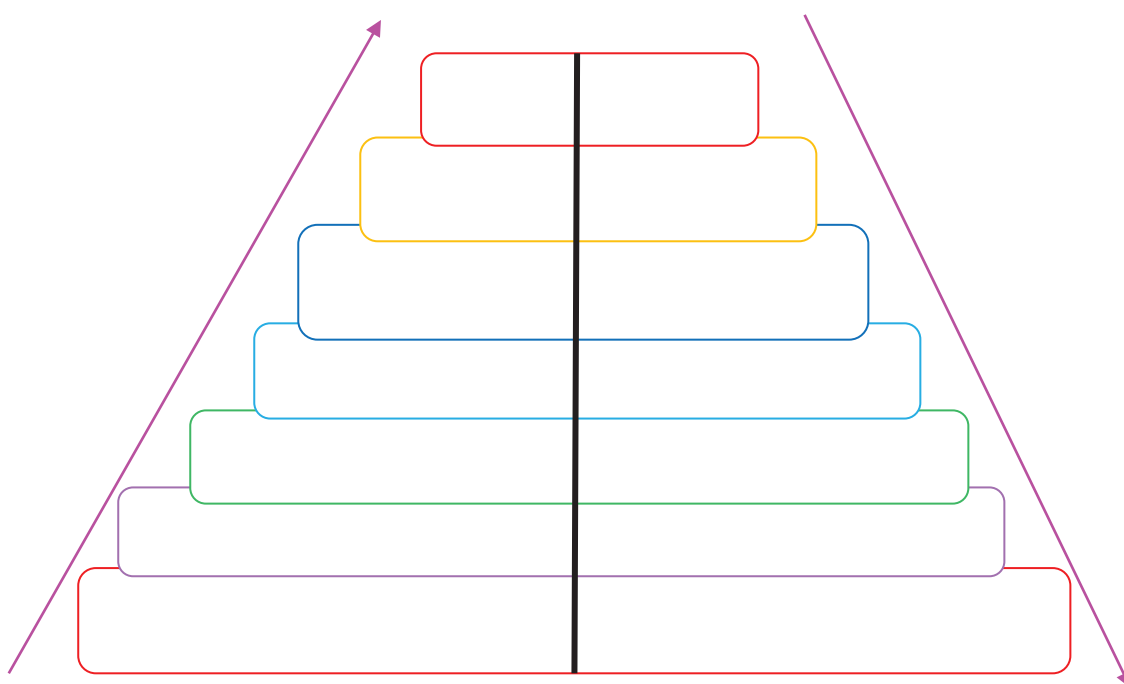
บ.๘.๒/พ.๔-๐๒

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง ความหมายและระดับเสียงดนตรี

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนสัญลักษณ์แทนเสียงตัวโน้ตดนตรีไทย

จากระดับเสียงต่ำไประดับเสียงสูง จากระดับเสียงสูงไประดับเสียงต่ำ

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

โรงเรียน ..... จังหวัด .....

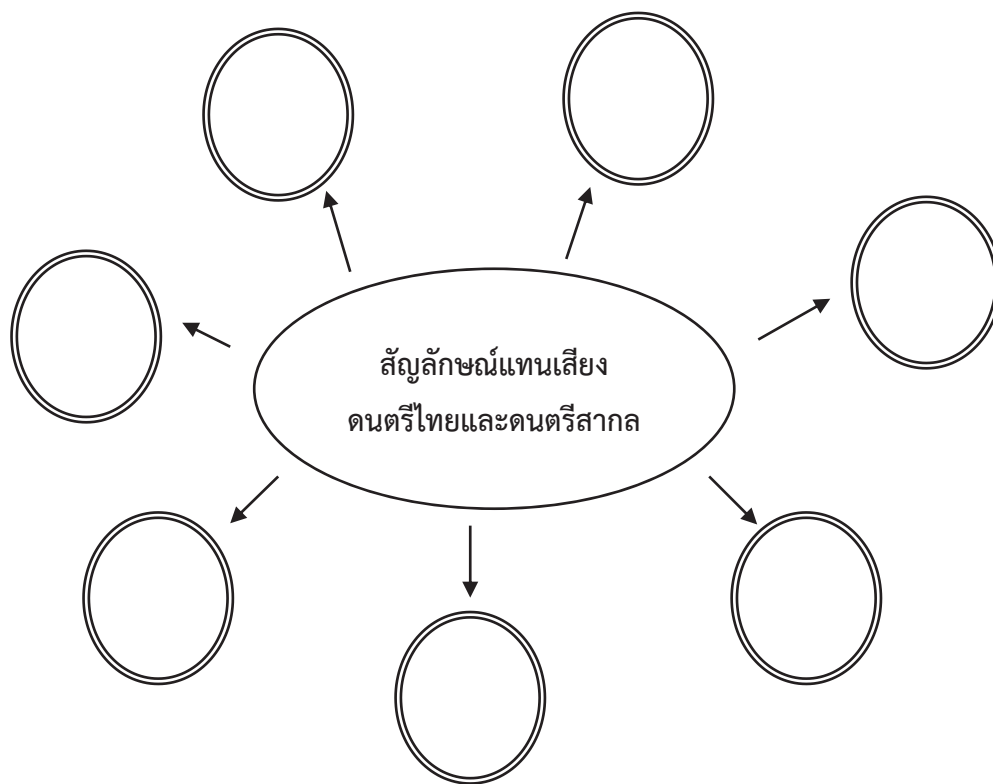

บ.๘.๒/ผ.๔-๐๕

ใบงานที่ ๐๕

เรื่อง สัญลักษณ์แทนเสียงดนตรี

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนภาพความคิดเกี่ยวกับสัญลักษณ์ดนตรีไทยและดนตรีสากล

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่ .....
โรงเรียน ..... จังหวัด .....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง เสียงดนตรี

แผนภาพขั้นบันไดระดับเสียงดนตรี

สัญลักษณ์แทนระดับเสียงดนตรีไทย ได้แก่

ด ร ม ฟ ซ ล ท

สัญลักษณ์แทนระดับเสียงดนตรีไทย ได้แก่

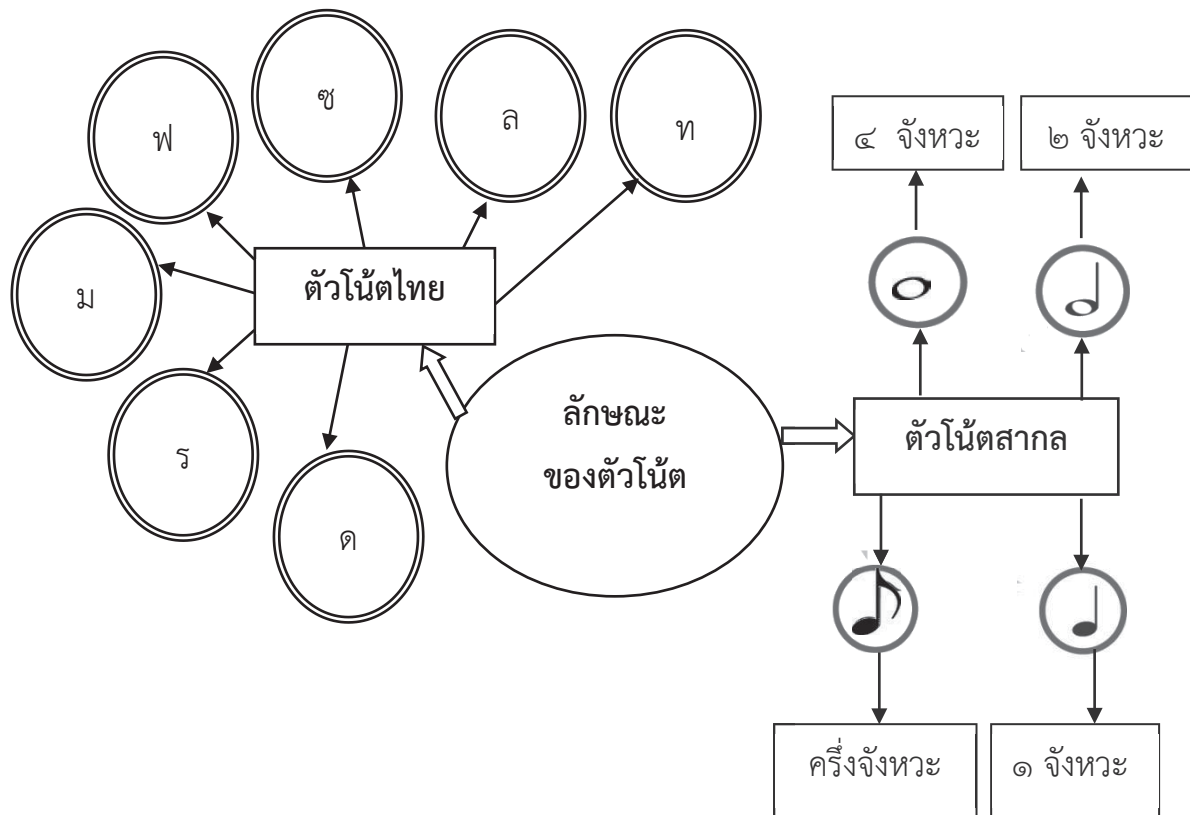
โด เร มี ฟา ซอล ลา ที

สัญลักษณ์แทนระดับเสียงดนตรีสากล ได้แก่

C D E F G A B

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒ เรื่อง ตัวโน้ตดนตรีไทย และดนตรีสากล

แผนภูมิตัวโน้ตดนตรีไทย และดนตรีสากล

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๑

การแสดงนาฏยศัพท์ในนาฏศิลป์

การแสดงท่าของนาฏศิลป์ไทยใช้นาฏยศัพท์และภาษาท่าในการสื่อความหมายแสดงอารมณ์ความรู้สึก

นาฏยศัพท์ คือ ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับท่ารำ เป็นคำที่ใช้ในวงการนาฏศิลป์ไทย ที่สามารถสื่อความหมายกันได้
เช่น ตั้วว ง จีบ กระทุ้ง กระดก สะบัดมือ

ตั้วว เป็นลักษณะของลำแขนที่ทอดโค้ง นิ้วทั้งสี่ชิดกัน นิ้วหัวแม่มือหักเข้าหาฝ่ามือเล็กน้อย
หักข้อมือเข้าหาลำแขน วงแบ่งออกเป็น

๑. วงบน

ตัวนาง - ปลายนิ้วสูงระดับหางคิ้ว

ตัวพระ - ปลายนิ้วสูงระดับแง่ศีรษะ

๒. วงกลาง

ตัวนาง - ปลายนิ้วระดับไหล่

ตัวพระ - ปลายนิ้วระดับไหล่

๓. วงล่าง

ตัวนาง - ตั้งมือระดับหัวเข่า

ตัวพระ - ตั้งมือระดับหัวเข่า

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๒

การแสดงภาษาท่าทางนาฏศิลป์

การแสดงท่าของนาฏศิลป์ไทย ใช้นาฏยศัพท์และภาษาท่าในการสื่อความหมายแสดงอารมณ์ความรู้สึก

นาฏยศัพท์ คือ ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับท่ารำ เป็นคำที่ใช้ในการนาฏศิลป์ไทย ที่สามารถสื่อความหมายกันได้ เช่น ตั้งวง จีบ กระทุ้ง กระตก สะบัดมือ

สะบัดเท้า

เป็นอาการของเท้าที่วางข้างใดข้างหนึ่งไว้ข้างหลัง เปิดส้นเท้าขึ้น เท้าหน้าวางราบลงกับพื้นเพื่อรับน้ำหนัก จากนั้นวางเท้าหลังให้ราบลง เท้าหน้าใช้จุมูกเท้าแตะพื้นเตรียมสะบัดแล้วเลื่อนเท้าหน้าโดยเสือกจุมูกเท้าไปข้างหน้า แล้ววางเท้าที่สะบัดราบลงกับพื้นให้เต็มฝ่าเท้า เท้าหลังเปิดส้นสูงขึ้น

กระทุ้ง

คือ การวางเท้าใดเท้าหนึ่งไว้ข้างหลังด้วยจุมูกเท้าเปิดส้นเท้า การกระทุ้ง คือ การกระแทกจุมูกเท้ากับพื้นเบา ๆ แล้วยกขึ้น

กระตก

เป็นท่าสับเนื่องมาจากการกระทุ้ง โดยยกเท้าขึ้นข้างหลังแล้วหนีบงอนงันเข้าไปข้างหลังมากๆ หักปลายเท้าลง

สะบัดมือ คือการสะบัดมือจากท่าจีบ โดยการหมุนข้อมือที่หงายให้คว่ำลงไปปล่อยจีบแล้วสะบัดมือนั่งขึ้นเป็นวง ทำเช่นนี้เรื่อย ๆ

ท่าที่ ๑

ท่าที่ ๒

ท่าที่ ๓

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๓
การแสดงภาษาท่าทางของนาฏศิลป์

ฉัน

จับมือซ้ายแบบจับหางไ่วระดับอก

ธอ

ยื่นมือออกไป พร้อมกับกระดกขึ้น
และกระดกลงเบา ๆ

ท่าน

แบมือยกขึ้นระดับศีรษะ กดข้อมือ

ท่านที่เคารพ

ยกมือทั้งสองข้างขึ้นระดับศีรษะฝ่ามือ
ให้ฝ่ามือโน้มลงทำไหว้

รัก

วางมือทั้งสองไขว้ทับกันแนบอก

ชมเชย

หงายมือทั้งสองข้างชูขึ้น สูงกว่าระดับไหล่เล็กน้อย
ให้มือข้างหนึ่งสูงกว่าอีกข้างเล็กน้อย

ดีใจ

มือซ้ายจับนิ้วยกขึ้นใกล้ ๆ มุมปาก

เก๋อเงิน

ถูฝ่ามือแล้วทิ้งแขนข้างหนึ่ง

ห้ามหรือปฏิเสธ

ตั้งวงล่างส่ายปลายนิ้วไปมา

ดม หอม

มือซ้ายจับนิ้วยกขึ้นใกล้จมูกมือขวา

ร้องไห้

ฝ่ามือซ้ายแตะหน้าผากมือขวา
จับหางย่นเอว

เจริญรุ่งเรือง

แบมือตั้งสูงระดับศีรษะทั้งสองมือ

บัตรภาพที่ ๑

บัตรภาพการแสดงนาฏศิลป์ไทย

บัตรภาพที่ ๒

นาฏศิลป์ไทยอนุรักษ์ ชูตระบำกรับ

บัตรคำที่ ๑

บัตรคำนาฏยศัพท์

นาฏยศัพท์ส่วนมือ ตั้งวง

- ตั้งวงบน
- ตั้งวงกลาง
- ตั้งวงล่าง

นาฏยศัพท์ส่วนเท้า

- กระทุ้ง
- กระดกเท้า

ภาษาท่าทาง

- เศร้าโศก
- ฉื่น

แบบประเมินตนเอง
การปฏิบัติทำนาฏยศัพท์

ชื่อ ..... เลขที่ ..... ชั้น .....

๑. ให้นักเรียนประเมินตนเองว่าสามารถปฏิบัติภาษาท่ารำนาฏศิลป์ต่อไปนี้ได้ระดับใด

รายการ	ผลการปฏิบัติการ			
	๔	๓	๒	๑
๑.๑ ตั้งวงบน				
๑.๒ ตั้งวงกลาง				
๑.๓ ตั้งวงล่าง				
๑.๔ กระทุ้ง / กระดกเท้า				

๒. นาฏยศัพท์คือ

.....
.....

๓. ท่านาฏยศัพท์ที่ไม่สามารถปฏิบัติได้มีท่าอะไรบ้าง

.....
.....

๔. ข้อบกพร่องที่ไม่สามารถปฏิบัติได้คืออะไร

.....
.....

๕. นักเรียนมีวิธีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอย่างไร

.....
.....

๖. หลังจากปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้วเกิดผลอย่างไร นักเรียนมีความรู้สึกละอย่างไร

.....
.....

การปฏิบัติทำรำนาศิลป์

ชื่อ ..... เลขที่ ..... ชั้น .....

๑. ให้นักเรียนประเมินตนเองว่าสามารถปฏิบัติภาษาทำรำนาศิลป์ต่อไปนี้ได้ระดับใด

รายการ	ผลการปฏิบัติการ			
	๔	๓	๒	๑
๑. เศร้าโศก				
๒. ตัวฉัน				

๒. ภาษาทำรำนาศิลป์ที่ไม่สามารถปฏิบัติได้มีอะไรบ้าง

.....
.....

๓. ปัญหาอุปสรรคที่ไม่สามารถปฏิบัติได้คืออะไร

.....
.....
.....

๔. นักเรียนมีวิธีการปรับปรุงแก้ไขและอุปสรรคอย่างไร

.....
.....
.....

๕. หลังจากแก้ปัญหาแล้วเกิดผลอย่างไร นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ใบงานที่ ๐๒

ป ๘.๒/ผ ๖-๐๒

เพลงแว่วเสียงแคน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลงแว่วเสียงแคนแล้วตอบคำถาม โดยทำเครื่องหมาย × ลงไปหน้าข้อที่ถูกต้อง

๑. เพลงแว่วเสียงแคน เป็นเพลงของภาคใด
  - ก. ภาคอีสาน
  - ข. ภาคกลาง
  - ค. ภาคใต้
๒. “ยามสนธยา” หมายถึงเวลาใด
  - ก. เวลาเช้า
  - ข. เวลากลางวัน
  - ค. เวลาเย็น
๓. “แสงเดือนมาเยือนขอบฟ้า” แสงเดือนหมายถึงข้อใด
  - ก. พระอาทิตย์
  - ข. พระจันทร์
  - ค. ดวงดาว
๔. จากเพลงแว่วเสียงแคน อยู่ในอารมณ์ใด
  - ก. โศกเศร้า
  - ข. เหงาหงอย
  - ค. สนุกสนาน
๕. จากเพลง “แลน แลน แต่ แต่ แล แลน” กล่าวถึงเครื่องดนตรีชนิดใด
  - ก. พิณ
  - ข. แคน
  - ค. โปงลาง

แผนภูมิเพลงที่ ๐๒

เพลงแว่วเสียงแคน

ยามสนธยา	เหล่านกกาบินกลับรัง
เสียงแคนแว่วดัง	ชวนให้ฉันฟังนะเจ้าเอ๋ย
โอดนวลเอ๋ยช่างเพลีนอุรา	
แล่น แล่น แต่ แต่ แล แล่น แล่น แล่น แต่ แต่ แล แล่น	
มาฟังเสียงแคนกันเถิดหนา	แสงเดือนเฝื่อนขอบฟ้า
ส่องแสงมาดังเช่นเคย	อย่าทำเฉยมาซีมารำ
เจ้างามล้ำของเรียมเอ๋ย	
แล่น แล่น แต่ แต่ แล แล่น แล่น แล่น แต่ แต่ แล แล่น	

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยบูรณาการการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการสร้างสรรค์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

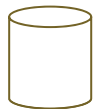
คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. จากภาพ

เป็นรูปร่าง รูปทรงที่เห็น

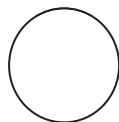
ก.

ข.

ค.

๒. อุปกรณ์ใดเหมาะสมสำหรับการร่างภาพ

ก. ดินสอ HB (ดินสอใช้เขียน)

ข. ดินสอ EE (ดินสอแรเงา)

ค. ปากกา

๓. การสร้างภาพปะติด ขั้นตอนแรกควรทำอะไร

ก. ออกแบบภาพ

ข. เตรียมวัสดุ

ค. ฉีกกระดาษเป็นรูป

๔. ข้อใดเป็นวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับงานปั้นทั้งหมด

ก. ดินสอ กาว น้ำ

ข. ดินน้ำมัน ปากกา ไม้บรรทัด

ค. ดินเหนียว น้ำมัน ดินน้ำมัน

๕. การขับร้องเพลงในข้อใดถูกต้อง

- ก. เปล่งเสียงตามระดับเสียงของทำนอง
- ข. เปล่งเสียงตามระดับเสียงของเครื่องดนตรี
- ค. เปล่งเสียงตามระดับเสียงของตัวเอง

๖. การร้องเพลงตรงตามจังหวะและทำนองจะเป็นอย่างไร

- ก. ทำให้ความหมายของบทเพลงดีขึ้น
- ข. ทำให้บทเพลงไพเราะน่าฟัง
- ค. ทำให้บทเพลงมีจังหวะและทำนองแปลกใหม่

๗. ข้อใดไม่ใช่นาฏยศัพท์

- ก. ท่าอายุ
- ข. ล่อแก้ว
- ค. จรดเท้า

๘.

จากภาพเป็นภาษาทำนาฏศิลป์ตามข้อใด

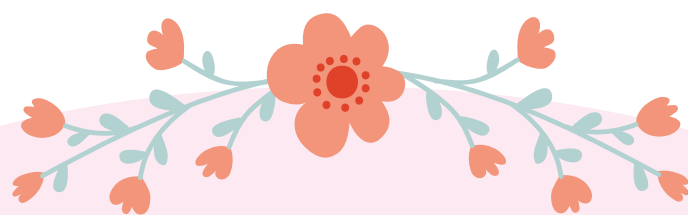
- ก. เธอ
- ข. ฉับ
- ค. ท่า

๙. การฝึกเคลื่อนไหวประกอบเพลงมีประโยชน์อย่างไร

- ก. ทำให้มีสมาธิดีขึ้น
- ข. ทำให้ร่างกายแข็งแรง
- ค. ทำให้จิตใจเยือกสงบ

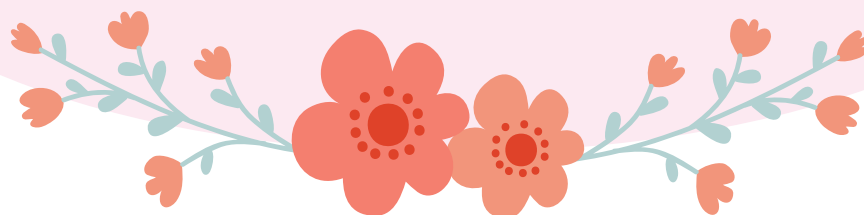
๑๐. การแสดงนาฏศิลป์ข้อใด ต้องใช้ภาษาท่า

- ก. ระบำ
- ข. รำ
- ค. โขน

หน่วยย่อยที่ ๓

ลีลาศิลป์ไทย

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ศิลปะพื้นบ้าน

คำชี้แจง ให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันโยงภาพ กับชื่องานศิลปะพื้นบ้านประจำท้องถิ่นต่าง ๆ

ภาพ	ชื่องานศิลปะพื้นบ้านประจำท้องถิ่น
	☐ ☐ ลายร่มบ่อสร้าง จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเหนือ
	☐ ☐ ลายแกะรูปหนังตะลุง ภาคใต้
	☐ ☐ ลายผ้ามัดหมี่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
	☐ ☐ ลายโอ่งมังกร จังหวัดราชบุรี ภาคกลาง

บ. ๘.๓/พ. ๑-๐๒

ใบงาน ๐๒

เรื่อง งานปั้นในท้องถิ่น

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพงานปั้นที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นต่าง ๆ พร้อมบอกชื่อ

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่ .....
โรงเรียน ..... จังหวัด .....

ใบงานที่ ๐๑ เรื่อง ศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่น

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันวาดภาพวัสดุในท้องถิ่นของนักเรียนที่นำมาสร้างงานศิลปะด้านทัศนศิลป์ จำนวนอย่างน้อย ๓ ชิ้น
๓. ส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

สมาชิกในกลุ่ม

๑. ชื่อ ..... ชั้น .....
  ๒. ชื่อ ..... ชั้น .....
  ๓. ชื่อ ..... ชั้น .....
- โรงเรียน ..... จังหวัด .....

บ.ศ.๓/ผ ๒-๐๒

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง วิถีชีวิตในชุมชน

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพวิถีชีวิตคนในชุมชนของนักเรียน ที่แสดงให้เห็นงานศิลปะในท้องถิ่น(คนทอผ้า, คนหิ้วตะกร้าที่สานด้วยไม้ไผ่, คนกำลังตักน้ำจากโอ่ง, ฯลฯ)

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่.....
โรงเรียน..... จังหวัด .....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง ที่มาและวัสดุสร้างงานศิลปะท้องถิ่น

ที่มาของงานศิลปะในท้องถิ่น

งานศิลปะท้องถิ่นเกิดจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ที่สร้างสรรค์งานในลักษณะต่าง ๆ เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นเครื่องทำมาหากิน หรือเพื่อประกอบพิธีกรรมความเชื่อทางศาสนา จากวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งมีการพัฒนาฝีมือเรื่อยมาและมีลักษณะเฉพาะตัวของท้องถิ่นนั้น ๆ

วัสดุสร้างงานศิลปะในท้องถิ่น

วัสดุที่นำมาสร้างงานศิลปะในท้องถิ่น แต่ละท้องถิ่นมีวัสดุแตกต่างกันไปตามลักษณะ ภูมิประเทศ, ภูมิอากาศ, และปัจจัยด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นวัสดุที่มีอยู่ในธรรมชาติรอบตัว เช่น ไม้ไผ่, ปอ, ย่านลิเภา, ดินเหนียว, ใบจาก, ฟาง, ใบตาล, กก ฯลฯ ซึ่งบางท้องถิ่นที่มีวัสดุที่เหมือนกันแต่ก็อาจสร้างงานศิลปะท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน

ศึกษาเพิ่มเติม ศิลปะท้องถิ่นภาคเหนือ ทำมาจากวัสดุใด

ศิลปะท้องถิ่นภาคใต้ ทำมาจากวัสดุใด

ศิลปะท้องถิ่นภาคอีสาน ทำมาจากวัสดุใด

ศิลปะท้องถิ่นภาคกลาง ทำมาจากวัสดุใด

เพื่อจะได้เห็นภาพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บ ๘.๓/ผ ๓-๐๑

ใบงานที่ ๐๑ เรื่อง เพลงพื้นบ้าน ๔ ภาค

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำอักษร ก ข ค ง ใส่หน้าข้อความ

ก) ภาคเหนือ ข) ภาคกลาง ค) ภาคใต้ ง) ภาคอีสาน

- ..... ๑. เพลงโนราห์
- ..... ๒. หมอลำ
- ..... ๓. เพลงเรือ
- ..... ๔. เพลงอีแซว
- ..... ๕. เพลงซอ

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่.....
โรงเรียน..... จังหวัด .....

ป ๘.๓/ผ ๓-๐๒

ใบงานที่ ๐๒ เรื่อง เพลงพื้นบ้าน ๔ ภาค

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกฟังเพลงพื้นบ้าน ๑ เพลง

๑. ครูเปิดแถบบันทึกเสียงให้นักเรียนฟัง

๒. เลือกฟังเพลงจากรายการโทรทัศน์ วิทยู หรือซีดีเพลง จากนั้นให้วิเคราะห์เพลงโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความ

๑. ชื่อเพลง .....

๒. เป็นเพลงพื้นเมืองของภาค

☐ ภาคเหนือ ☐ ภาคอีสาน ☐ ภาคกลาง ☐ ภาคใต้

๓. ทำนอง ☐ ช้า ☐ ปานกลาง ☐ เร็ว

๔. เนื้อร้องมีความหมายเกี่ยวกับเรื่องใด .....

๕. เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงได้แก่ .....
.....
.....

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่.....
โรงเรียน..... จังหวัด .....

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๑

เรื่อง เพลงพื้นบ้าน

ความหมายของเพลงพื้นบ้าน คือบทเพลงที่เกิดจากคนในท้องถิ่นต่าง ๆ ใช้ภาษาเรียบง่าย ไม่ซับซ้อนมุ่งความสนุกสนานรื่นเริง ใช้เล่นกันในโอกาสต่าง ๆ เช่น งานสงกรานต์ งานลอยกระทง เป็นต้น

ลักษณะของเพลงพื้นบ้าน ส่วนใหญ่เป็นการเกี่ยวพาราสี หรือการชักถามโต้ตอบกัน ความเด่นของเพลงพื้นบ้านอยู่ที่ความไพเราะ การมหรืหรือถ้อยคำง่าย ๆ ก็นใจ ใช้ไหวพริบปฏิภาณในการร้องโต้ตอบกัน เพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะมีเนื้อร้องและทำนองง่าย ๆ ร้องเล่นได้ไม่ยาก ฟังไม่นานก็สามารถร้องเล่นตามได้

ประเภทของเพลงพื้นบ้าน อาจแบ่งได้ตามภูมิภาคต่าง ๆ ดังนี้

๑. เพลงพื้นบ้านภาคเหนือ เช่น เพลงคำว ซึ่งเป็นบทขับร้องที่มีทำนองสูง แต่ไพเราะ เพลงซอ เป็นการขับร้องโต้ตอบเกี่ยวพาราสีกัน จ้อยหรือการขับลำนำในโอกาสต่างๆ และทำฮ่ำหรือคำฮ่ำ ซึ่งเป็นการขับร้องหมู่

๒. เพลงพื้นบ้านในภาคอีสาน เช่น หมอลำ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นลำกลอนคือการลำโดยทั่วไป ลำโจทก์ – แก้ว เป็นการถาม – ตอบ โต้ตอบกันในเรื่องต่าง ๆ ลำหมู่ เป็นการลำ เล่านิทานเรื่องราว โดยมีผู้แสดงประกอบ ลำเต้ย ลำเพลิน เพลงโคราช เพลงเซิ้ง เช่น เซิ้งบั้งไฟ เซิ้งผีตาโขน เซิ้งนางแมว เป็นต้น

๓. เพลงพื้นบ้านในภาคกลาง ในภาคกลางมีเพลงพื้นบ้านเป็นจำนวนมาก ซึ่งมักใช้ร้องในโอกาสต่าง ๆ เช่น ร้องเพื่อความบันเทิง ได้แก่ เพลงเรือ เพลงอีแซว ลำตัด เพลงฉ่อย ร้องประกอบการทำงาน ได้แก่ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเดินกำรำเคียว ฯลฯ

๔. เพลงพื้นบ้านในภาคใต้ เช่น เพลงเรือ ซึ่งเป็นเพลงทางน้ำเหมือนกับเพลงเรือของภาคกลาง แต่ทำนองที่ร้องและการแต่งเนื้อเพลงต่างกัน นอกจากนี้ยังมีเพลงบอก ซึ่งเป็นเพลงที่เล่นได้ทั้งร้องคนเดียวและร้องโต้ตอบ เพลงนา ใช้ร้องเล่นเกี่ยวพาราสีในงานเทศกาลต่าง ๆ มีลักษณะห้วน ๆ ตามภาษาท้องถิ่น ในบางเพลงอาจใช้ภาษามลายู เช่น เพลงโนราห์ ลิเกฮูลู เป็นต้น

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง ความสำคัญและประโยชน์ของคนตรีในท้องถิ่น

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจเกี่ยวกับคนตรีในท้องถิ่นของนักเรียนว่ามีกิจกรรมใดบ้าง
ที่มีการนำคนตรีเข้ามามีส่วนร่วม แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

๑. เทศกาลที่ใช้ดนตรีในท้องถิ่น คือ .....
๒. ดนตรีมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนี้อย่างไร .....
๓. นักเรียนคิดว่า ถ้ากิจกรรมนี้ไม่มีคนตรีเข้ามามีส่วนร่วมจะเป็นอย่างไร
.....
๔. นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับกิจกรรมนี้
☐ สนุกสนาน ☐ เบื่อหน่าย ☐ เฉยๆ
๕. นักเรียนคิดว่า ดนตรีมีความสำคัญต่อคนในท้องถิ่นหรือไม่ เพราะเหตุใด
☐ สำคัญ เพราะทำให้คนในท้องถิ่นมีความสุข สนุกสนาน รักใคร่สามัคคีกัน
☐ ไม่สำคัญ เพราะจะทำให้คนในท้องถิ่นเบื่อหน่ายและล้าสมัย
๖. ประโยชน์ของคนตรีต่อคนในท้องถิ่นได้แก่อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
☐ คนในท้องถิ่นจะเกิดความผ่อนคลาย
☐ เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
☐ คนในท้องถิ่นจะเหนียวแน่นสามัคคีกัน

ใบงานที่ ๐๕

เรื่อง ลักษณะเด่นและเอกลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้าน

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจดนตรีในท้องถิ่นของนักเรียนพร้อมทั้งระบุลักษณะเด่น
และเอกลักษณ์ของดนตรีในท้องถิ่นของตนเอง แล้วตอบคำถาม

๑ เครื่องดนตรีท้องถิ่น

๑.๑ เครื่องดนตรีที่สำคัญในท้องถิ่นของนักเรียนมีอะไรบ้าง ให้นักเรียนยกตัวอย่างมา ๑
ชนิด .....

๑.๒ ลักษณะเสียงของเครื่องดนตรีเป็นอย่างไรบ้าง

๒. เพลงท้องถิ่นที่นักเรียนชอบฟังมีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ บรรยายธรรมชาติ

☐ เกี้ยวพาราสีกัน

☐ บรรยายการทำงาน

๓. นักเรียนคิดว่าเอกลักษณ์ของวงดนตรีในท้องถิ่นของนักเรียนคืออะไร

ตัวอย่าง

ความอ่อนหวาน นุ่มนวลของเสียงเพลง

ใบความรู้ที่ ๑ สำหรับครู และนักเรียน เรื่อง ดนตรีพื้นบ้าน

ดนตรีท้องถิ่นภาคกลาง

เครื่องดนตรี ได้แก่ จะเข้ ระนาดเอก ข้อง โหม่ง ฉิ่ง ฉาบ
กลองยาว

ลักษณะเด่น ส่วนมากเป็นวงปี่พาทย์พื้นบ้าน วงปี่พาทย์นางหงส์ใช้
บรรเลงในงานศพ วงกลองยาวใช้บรรเลงในงานมงคลต่างๆ เป็นต้น
การขับร้อง สนุกสนาน ร่าเริง เนื้อเพลงจะกล่าวถึงวิถีชีวิตของคน
ภาคกลางและการเกี่ยวพาราสี

ดนตรีท้องถิ่นภาคเหนือ

เครื่องดนตรี ได้แก่ ซึง พิณเปียะ สะล้อ ข้อง ฉิ่ง ฉาบ กลองมอชิง
ลักษณะเด่น แบ่งตามลักษณะการแสดง วงสะล้อซอใช้แสดงใน
งานทั่วไป วงกลองมอชิงใช้ประกอบการฟ้อน
การขับร้อง เนื้อเพลงใช้ภาษาท้องถิ่น สำเนียงเสียงอ่อนหวาน
เชื่องช้าและการเกี่ยวพาราสี

ดนตรีท้องถิ่นภาคอีสาน

เครื่องดนตรี ได้แก่ พิณ โปงกลาง แคน กรับ เกราะ กลอง โปง
โหวด ปี่ เป็นต้น

ลักษณะเด่น วงโปงกลาง วงกันตรึม มี ๒ กลุ่ม คือกลุ่มอีสานเหนือ
ดนตรี หมอลำ แคน พิณ กลุ่มอีสานใต้จะนิยมดนตรี กันตรึม
การขับร้อง เนื้อเพลงใช้ภาษาถิ่นอีสาน สนุกสนานร่าเริงแจ่มใส
เนื้อเพลงจะกล่าวถึงวิถีชีวิต คำสอนของศาสนา และบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ดนตรีท้องถิ่นภาคใต้

เครื่องดนตรี ได้แก่ กลองชาตรี รำมะนา ปี่นอก ขอด้วง ขออุ้ กรับ
ลักษณะเด่น การแสดงโนรา หนังตะลุง วงรอนเง็ง วงกาหลอ
ใช้แสดงในโอกาสต่าง ๆ

การขับร้อง เนื้อเพลงมักกล่าวถึงเรื่องธรรมชาติ เกี่ยวพาราสี ภาษาที่
ใช้ภาษาท้องถิ่นใต้ ใช้ถ้อยเสียงหวานสั้น ๆ

ใบงานที่ ๐๑

การแสดงท่าทางประกอบเพลงร่ำวง

คำชี้แจง

๑. ให้แต่ละกลุ่มฝึกร้องเพลงตามองตา เพลงใกล้เข้าไปอีกนิด
๒. ให้แต่ละกลุ่มฝึกท่าทางประกอบเพลงประกอบเพลงใกล้เข้าไปอีกนิด
จากการสาธิตของครู
๓. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม จับคู่ชาย-หญิง จัดแถวเป็นรูปวงกลม
ปฏิบัติท่าร่ำ เพลงใกล้เข้าไปอีกนิด

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑ ทำรำเพลงในน้ำมีปลาในนามีข้าว

อธิบายท่ารำ

“ดนตรีทำออก” เดินย่างเท้าตามจังหวะดนตรี

เนื้อเพลง “ในน้ำมีปลา” ทำมือเหมือนปลา สอยเท้า ย่อลง เอียงซ้าย “ในนามีข้าว” หันมาด้านหน้า โบกมือไปด้านซ้าย

“ในนามีข้าว” หันมาด้านหน้า โบกมือไปด้านขวา เอียงขวา “แผ่นดินของเรา” มือขวาชี้ตามจังหวะ ๓ ครั้ง
แตะเท้าขวา

“นี้แสนอุดมสมบูรณ์” มืออยู่ในท่าขอ ก้าวเท้าขวา

“ราบคาบ” มือประสานที่อก ถอนเท้า แตะขวา

“ราบคาบ” ฟันมือลงที่พื้น

“ด้วยอานุภาพพ่อขุน” ไหว้ด้านขวา เท้าซ้ายแตะ

“รามคำแหงค้ำจุน” ไหว้มือขวา เอียงซ้าย แตะเท้าซ้าย “ให้ชาติไทยไพศาล” ผายมือออกข้างหัว แตะเท้าขวา

“สร้างบ้าน” ตัวนางนั่งลง ตัวพระยืนมือปลายนิ้วมือชนกัน “แปลงเมือง” ผายมือขวาออกข้างลำตัว ก้าวเท้าขวา

“ให้เกียรติไทยลือเลื่อง” ท่าขอ ก้าวเท้าหน้า

“ไปทั่วทุกถิ่นฐาน” มือขวาชี้ ๓ ครั้งตามจังหวะ
แตะเท้าขวา เอียงขวา

“จูงวัวไปค้า” กำมือหลวมๆ ระดับเอวก้าวเท้าขวา
เอว เท้าเขย่งสอยเท้า

“ขี่ม้าไปขาย” มือซ้ายจับ หักข้อมือขึ้นมือขวากำระดับ
หลวมๆ

“ปวงราษฎร์ทั้งหลาย” ผายมือไปด้านข้าง ก้าวเท้าขวา

“อยู่เป็นสุข” มือทั้งสองจับหางยี่อ กอนเท้า

“สำราญ” ม้วนมือจับ เป็นตั้งวงเหยียดแขนตึง แตะเท้าขวา “สร้างท่า” กำมือขวาตึงฝ่ามือซ้าย แตะเท้าขวา

“นาไร” ฝายมือไปด้านขวา ก้าวเท้าขวา เอียงซ้าย “ทัวแคว้นแดนไทย” มือขวาชี้ ๓ ครั้งตามจังหวะ ตะเท้าขวา

“เราใด” กำมือหลวมๆระดับเอว สะดุดเท้าไปด้านข้าง เอียงขวา “เราหวาน” กำมือขวาทำท่าหวานซ้าย ตะเท้าซ้าย

“หมากม่วนหมากขาม” มือขวาชี้ ๓ ครั้งตามจังหวะ

“หมากพร้าวหมากกลาง” มือซ้ายชี้ ๓ ครั้งตามจังหวะ

“พืชผลต่างๆ” มือขวาชี้ ๓ ครั้งตามจังหวะ

“ลั่นงามตระการ” ขอ ก้าวเท้าหน้าด้านขวา

แผนภูมิเพลงที่ ๐๑

เพลงรำวงชาวบ้าน

รำวงชาวบ้าน ทำรำที่ใช้จะไม่มีแบบแผนตายตัว แต่จะนำท่าจากรำวงมาตรฐานมาประกอบ
การรำ เช่น เพลงใกล้เข้าไปอีกนิด หล่อจริงนะดารา ตามองตา เธอรำช่างน่าดู เชิญชวน
ยวนย่าเหล ซ่อมาลี และเพลงลา

เพลงตามองตา

ตามองตา	สายตาก็จ้องมองกัน
รู้สึกเสียวซ่าหัวใจ	หากว่ารักฉันก็ว่ารัก
หากว่าหลงฉันก็ว่าหลง	ฉันคงอดโค้งเธอไม่ได้
เธอช่างงามวิไล (ซ้ำ)	เหมือนดอกไม้ที่เธอถือมา

เพลงใกล้เข้าไปอีกนิด

ใกล้เข้าไปอีกนิด	ซิดซิดเข้าไปอีกหน่อย
สวรรค์น้อย ๆ อยู่ในวงเพื่อนรำ	รูปหล่อเขาเชิญมาเล่น
เนื้อเย็นเขาเชิญมารำ	มองมานัยน์ตาหวานฉ่ำ
มองมานัยน์ตาหวานฉ่ำ	มะ มารำกับพี่นี้เลย

แผนภูมิเพลงที่ ๐๒

เพลงในน้ำมีปลาในนามีข้าว

(สร้อย) ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว แผ่นดินของเรา นี่แสนอุดมสมบูรณ์
บ้านเมืองราบคาบ ด้วยอานุภาพพ่อขุน-รามคำแหงค้ำจุน ให้ชาติไทยไพศาล
สร้างทำนาไร่ ทั่วแคว้นแดนไทย เราไถเราหว่าน หมากม่วงหมากขาม หมากพร้าว
หมากกลาง พืชผลต่าง ๆ ล้วนงามตระการ

(สร้อย) ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว แผ่นดินของเรา นี่แสนอุดมสมบูรณ์
บ้านเมืองราบคาบ ด้วยอานุภาพพ่อขุน-รามคำแหงค้ำจุน ให้ชาติไทยไพศาล
สร้างบ้านแปลงเมือง ให้เกียรติไทยลือเลื่อง ไปทั่วทุกถิ่นฐาน
จุงวัวไปค้า ชี้นำไปขาย ปวงราษฎร์ทั้งหลาย ได้อยู่เป็นสุขสำราญ

(สร้อย) ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว แผ่นดินของเรา นี่แสนอุดมสมบูรณ์
บ้านเมืองราบคาบ ด้วยอานุภาพพ่อขุน-รามคำแหงค้ำจุน ให้ชาติไทยไพศาล
สร้างทำนาไร่ ทั่วแคว้นแดนไทย เราไถเราหว่าน หมากม่วงหมากขาม
หมากพร้าวหมากกลาง พืชผลต่าง ๆ ล้วนงามตระการ

(สร้อย) ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว แผ่นดินของเรา นี่แสนอุดมสมบูรณ์
บ้านเมืองราบคาบ ด้วยอานุภาพพ่อขุน-รามคำแหงค้ำจุน ให้ชาติไทยไพศาล
สร้างบ้านแปลงเมือง ให้เกียรติไทยลือเลื่อง ไปทั่วทุกถิ่นฐาน
จุงวัวไปค้า ชี้นำไปขาย ปวงราษฎร์ทั้งหลาย ได้อยู่เป็นสุขสำราญ

ใบงานที่ ๐๑

การฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย

คำชี้แจง

๑. นักเรียนจับคู่ ชาย หญิง
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกซ้อมท่ารำเพลงงามแสงเดือน
เพลงคืนเดือนหงาย
๓. นักเรียนปฏิบัติท่ารำ เพลงงามแสงเดือน เพลงคืนเดือนหงาย
จากการสาธิตของครู
๔. นักเรียนฝึกแสดงท่าทางจนคล่องแล้วปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

ประวัติความเป็นมาราวงมาตรฐาน

ประวัติความเป็นมาของราวงมาตรฐาน

ราวง เป็นการละเล่นของชาวบ้านที่ร่วมเล่นกันเพื่อความสนุกสนานและความสามัคคี แต่เดิมเรียกว่า “รำโทน” เนื่องจากใช้โทนตีประกอบจังหวะในการรำ ต่อมาเพิ่มกรับและ ฉิ่ง แต่ยังไม่มีการขับร้องประกอบในการรำ คงรำไปตามจังหวะโทนอย่างเดียว ลักษณะการรำโทนรำเป็นคู่ ๆ เดินเป็นวงกลม ใช้ท่าร่างกาย ๆ สุดแต่ใครจะรำหรือทำท่าใด ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ ขอเพียงแต่อย่าทำให้ลงตามจังหวะโทน

ต่อมาการเล่น “รำโทน” ได้พัฒนามาเป็น “ราวง” ลักษณะการราวง คือ มีโต๊ะตั้งกลางวง ชาย – หญิงรำเป็นคู่ ๆ เดินเป็นวงกลมอย่างมีระเบียบ แต่ยังคงยึดจังหวะโทนเป็นหลัก มีการ ขับร้องเพลงประกอบในการรำ เรียกว่า “ราวงพื้นบ้าน” การราวงนี้นิยมเล่นในงานเทศกาล หรือเล่นกันเองด้วยความสนุกสนาน เนื้อหาสาระของเพลงราวงพื้นเมือง นอกจากให้ความบันเทิงแล้วยังสอดแทรกอารมณ์ ความรู้ ขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น เพลงซ่อมมาลี เรอราช่างน่าดู หล่อจริงนะดารา ตามองตา ยวนยาเหล ไกลเข้าไปอีกนิด ฯลฯ

ต่อมาในสมัยรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม พ.ศ. ๒๔๘๗ ได้มอบหมายให้กรมศิลปากร ปรับปรุงการเล่นราวงพื้นบ้าน ให้มีระเบียบเรียบร้อย เป็นแบบฉบับอันดีงามของนาฏศิลป์ไทยและเพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปะการละเล่นพื้นเมือง กรมศิลปากรจึงแต่งบทร้องและทำนองเพลงขึ้นใหม่ ๔ เพลง คือ งามแสงเดือน ชาวไทย คีนเดือนหงาย และรำมาชิมารำ พร้อมทั้งปรับปรุงเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลง ประกอบการเล่นราวงมาเป็นวงปี่พาทย์หรือวงดนตรีสากล

บทเพลงราวงมาตรฐานนี้ ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ได้แต่งบทร้องอีก ๖ เพลง คือ ดวงจันทร์วันเพ็ญ ดอกไม้ของชาติ หญิงไทยใจงาม ดวงจันทร์ขวัญฟ้า ยอดชายใจหาญ และ บุชานกรบ

ผู้คิดประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงราวงทั้ง ๑๐ เพลงนั้น คือ คณะอาจารย์ด้านนาฏศิลป์ของกรมศิลปากร ได้ช่วยกันคิดประดิษฐ์ทำรำให้งดงามถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ กำหนดให้เป็นแบบมาตรฐานผู้คิดประดิษฐ์ทำรำของราวงมาตรฐาน คือ หม่อมต่วน (นางศุภลักษณ์ ภัทรนาวิก) ครูมัลลีย์ คงประภัทร์ ครูลมูล ยมะคุปต์ และครูผัน โมรากุล ต่อมาได้มีการนำราวงนี้ไปสลับกับวงลีลาศ ทำให้ชาวต่างประเทศรู้จักราวง เพื่อให้ประชาชนชาวไทยได้เล่นกันแพร่หลาย และมีแบบแผนอันเดียวกัน กรมศิลปากรจึงเรียกว่า “ราวงมาตรฐาน”

วิธีเล่นราวงมาตรฐาน

๑. แสดงเป็นคู่ ชาย – หญิง จะใช้ก็คู่ก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานที่
๒. ก่อนเริ่มรำ หญิง – ชาย ทำความเคารพกันด้วยการไหว้ หรือ หญิงพนมมือไหว้ ชายโค้ง
๓. ก่อนรำแต่ละเพลง ดนตรีนำ ๑ วรรค เพื่อให้การเดินเท้าในจังหวะแรกพร้อมเพรียงกัน
๔. มีความพร้อมเพรียงในการรำ ระยะคู่ไม่ห่างหรือชิดกันเกินไป
๕. ใช้ท่ารำตามที่กำหนดไว้ในแต่ละเพลง พนมมือไหว้ซึ่งกันและกัน ก่อนที่จะออกจากวงรำ

การแต่งกายร่างมาตรฐาน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

ร่างมาตรฐาน เพลงงามแสงเดือน

ความหมาย คือยามที่แสงจันทร์ส่องมายังโลกทำให้โลกนี้ดูสวยงาม ผู้คนมาเล่นรำวงยามแสงจันทร์ส่อง มีความงดงามด้วย

ทำรำสอดสร้อยมาลา

ผู้หญิงจับมือชายที่ระดับหัวเข็มขัด (สะดือ) มือขวาตั้งวงสูงระดับหางคิ้ว ผู้ชายทำท่าเดียวกัน แต่มือที่ตั้งวงสูงระดับแง่ศีรษะ ตั้งแถวเป็นวงกลม แล้วเดินตามวง วิธีการสอดมือ เริ่มต้นจากมือซ้ายที่อยู่หน้าท้อง เลื่อนมือจับให้ห่างออกจากตัวเล็กน้อย แล้วแบมือออกหงายลง พลิกข้อมือขึ้นตั้งวง มือขวาที่ตั้งวงอยู่เลื่อนกลับมาจับ ที่ระดับหน้าท้อง เหมือนเดิม ฝึกปฏิบัติทั้งมือซ้ายและขวาสลับกันจนชำนาญ

เป็นทำสอดสร้อยมาลา ศีรษะเอียงข้างมือจับเสมอ โดยนับการก้าวเท้า ๘ ครั้ง จึงเปลี่ยนมือ ๑ ครั้ง นับจังหวะที่ ๑ - ๔ เปลี่ยนท่าทีหนึ่ง เปลี่ยนมืออยู่ในลักษณะเดิม ทำเช่นนี้สลับกันไปจนจบเพลงรวมแล้วจะเปลี่ยนมือได้ ๔ ครั้ง เมื่อมาถึงเพลงตอนที่ว่า เราเล่นเพื่อสนุก ให้ผู้หญิงซ้ายหันแล้วเปลี่ยนมือ เดินไปในครึ่งวงกลมใน ๔ จังหวะ แล้วเปลี่ยนมืออีกครั้งในเนื้อเพลงตอนที่ว่า ขอให้เล่นฟ้อนรำ แล้วกลับมาเดินในท่าวงกลมตามเดิม

หมายเหตุ เท้าที่ก้าวกับมือจับต้องเป็นข้างเดียวกัน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๓

ร่วางมาตรฐาน เพลงคีนเดือนหงาย

ความหมาย หมายถึงเวลากลางคืนเป็นคืนเดือนหงาย มีลมพัดมาเย็นสบายใจ แต่ยังไม่สบายใจเท่าได้ผูกมิตรกับคนอื่น และร่ำเย็นไปทั่วทุกแห่ง ยิ่งกว่านั้นฝนที่โปรยลงมา ก็คือการที่ประเทศไทยเป็นประเทศเอกราช มีธงชาติเป็นเอกลักษณ์ ทำให้ร่ำเย็นทั่วไป

ทำสอดสร้อยมาลาแปลง

แปลงมาจากทำสอดสร้อยมาลาในเพลงงามแสงเดือนท่าเตรียม โดยยืนเท้าชิดกันมือซ้ายตั้งวงบนมือขวาจับหงายที่ชายพกศีรษะเอียงขวา พอเริ่มเพลงมือขวาที่จับหงายที่ชายพกโบกขึ้นไปตั้งวงบนโดยไม่ต้องสอดหรือม้วนมือ มือซ้ายลดวงลงแล้วพลิกข้อมือเป็นจับหงายที่ชายพก เปลี่ยนมาเอียงซ้าย

มือซ้ายลดวงลง แล้วพลิกข้อมือเป็นจับหงายที่ชายพก เปลี่ยนมาเอียงซ้าย มือซ้ายยกขึ้นไปตั้งวงบน มือขวาลดวงลงแล้วพลิกข้อมือเป็นจับหงายที่ชายพก เอียงขวาทำเช่นนี้สลับกันจนจบเพลง การก้าวเท้าเริ่มก้าวเท้าขวาตรงคำว่า"คีน" ก้าวซ้ายตรงคำว่า"เดือน"เท้าขวาวางหลังด้วยจมูกเท้าตรงคำว่า"หงาย"เท้าขวาเหยียบหนักลงไปตรงคำว่า"เย็น"แล้วก้าวซ้ายตรงคำว่า"พระพาย" ก้าวขวาตรงคำว่า"พลี"แล้วเท้าซ้ายวางหลังตรงคำว่า"มา"เอียงศีรษะข้างมือจับ และเท้าที่วางหลังก็ข้างเดียวกับมือจับเสมอ

แผนภูมิเพลงที่ ๐๑

เพลงคืนเดือนหงาย

คำร้อง จหมื่นมานิตยัณเรศ (นายเฉลิม เสวตนันท์)

ทำนอง อาจารย์มนตรี ตราโมท

ยามกลางคืนเดือนหงาย

เย็นพระพายโบกพริ้วปลิวมา

เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต

เท่าเย็นผูกมิตรไม่เปื้อนระอา

เย็นร่มธงไทยปกไปทั่วหล้า

เย็นย่ำน้ำฟ้ามาประพรมเอย

เพลงคืนหงาย-ทำรำที่ใช้ ทำสอดสร้อยมาลาแปลง

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๓ ศิลปะไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะงานศิลปะพื้นบ้าน

ก.

ข.

ค.

๒. ถ้านักเรียนได้มีโอกาสไปทัศนศึกษาภาคเหนือ นักเรียนจะซื้องานศิลปะพื้นบ้านใดมาฝากคุณแม่ที่เป็นงานศิลปะพื้นบ้านของภาคเหนือ

ก. ร่มบ่อสร้าง

ข. ผ้าไหมมัดหมี่

ค. โคมบายปลาตะเพียน

๓. ข้อใดไม่ใช่เหตุผลที่ทำให้เกิดงานศิลปะในท้องถิ่น

ก. เพื่อผลิตของใช้ในครัวเรือน

ข. เพื่อผลิตอาหารบริโภคในครอบครัว

ค. เพื่อผลิตสิ่งของที่ใช้ในกิจกรรมทางศาสนา

๔. ถ้าชุมชนของนักเรียนมีไม้ไผ่จำนวนมาก นักเรียนควรจะเรียนรู้การสร้างงานศิลปะท้องถิ่นในข้อใด

ก. การปั้นตุ๊กตาชาววัง

ข. การทอผ้า

ค. การสานกระบี่บ้าว

๕. โน้ตตัวใดมีเสียงต่ำสุด

- ก. เร
- ข. โด
- ค. ฟา

๖. สัญลักษณ์โน้ตตัวใดมีระดับเสียงสูงสุด

- ก. เร
- ข. โด
- ค. ที

๗. ข้อใดเป็นตัวกำหนดว่าแต่ละบทเพลงมีลักษณะที่แตกต่างกัน

- ก. โน้ตเพลง
- ข. ผู้ฟังดนตรี
- ค. ผู้เล่นดนตรี

๘. ทำซ้ำเพลงคืนเดือนหงายกับเพลงงามแสงเดือนต่างกันอย่างไร

- ก. การตั้งวง
- ข. การย่อทำ
- ค. การจับมือ

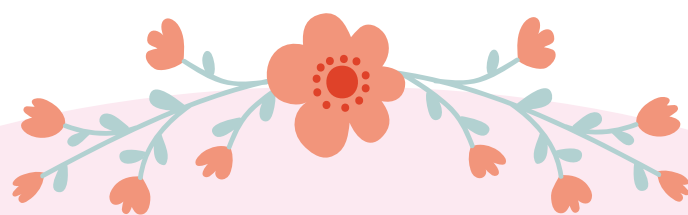
๙. ข้อใดไม่ใช่ทำซ้ำของร่างมาตรฐาน

- ก. รำหย่อย
- ข. รำส่าย
- ค. สอดสร้อยมาลา

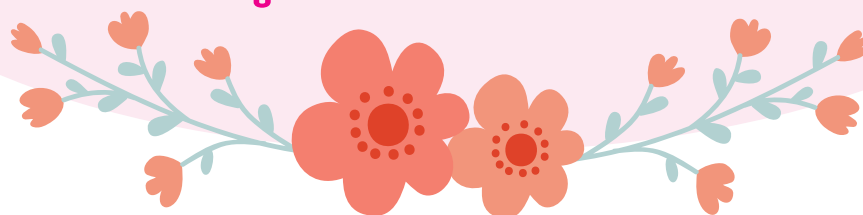
๑๐. ข้อใดเป็นเพลงร่างมาตรฐาน

- ก. เพลงนกน้อย
- ข. เพลงตะลุมโปง
- ค. เพลงคืนเดือนหงาย

หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยบูรณาการการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์

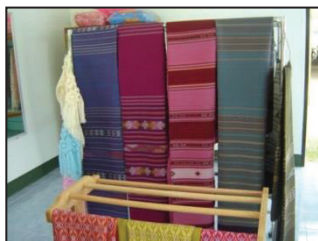
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. นักเรียนควรเลือกเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันที่มีในท้องถิ่น เพราะเหตุใด
  - ก. หาซื้อง่าย ราคาไม่แพง
  - ข. แปลกใหม่ ไม่เหมือนใคร
  - ค. ทันสมัย มีบริการส่งสินค้า
๒. ถ้านักเรียนไปเที่ยวชมงานเทศกาลแห่เทียนพรรษาที่จังหวัดอุบลราชธานี ควรปฏิบัติตัวอย่างไร
  - ก. นำชิ้นส่วนเทียนพรรษาไปไว้ที่บ้าน
  - ข. วิ่งเล่นขวางทางขบวนแห่
  - ค. ไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อเทียนพรรษา

๓. ข้อใดไม่ใช่ศิลปะท้องถิ่นของประเทศไทย

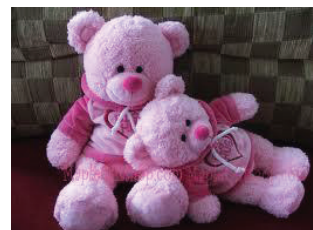
ก.

ข.

ค.

๔. ภาษาที่ใช้ในบทเพลงพื้นบ้านภาคใต้คือภาษาใด
  - ก. ภาษาโบราณลาว
  - ข. ภาษาไทย
  - ค. ภาษายาวี
๕. ดนตรีมีความสำคัญต่อคนในท้องถิ่นอย่างไร
  - ก. ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี
  - ข. ทำให้การจัดกิจกรรมมีความสนุกสนาน
  - ค. ทำให้มนุษย์มีสุขภาพกายที่แข็งแรง

๖. ดนตรีพื้นบ้านภาคกลางแสดงให้เห็นถึงสิ่งใด

- ก. ความแข็งแรงของคนในท้องถิ่น
- ข. ความสวยงามของเครื่องดนตรี
- ค. ความมีน้ำใจและรักสนุก

๗. ข้อใดไม่ใช่ ปัจจัยที่ทำให้การละเล่นพื้นเมืองแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน

- ก. ประเพณี
- ข. ศาสนา
- ค. เศรษฐกิจ

๘. การแสดงบทบาทสมมติไม่เกี่ยวข้องกับข้อใด

- ก. ความพร้อมทางอารมณ์
- ข. ความพร้อมทางร่างกาย
- ค. ความพร้อมทางฐานะ

๙. การแสดงความสงสัยว่าได้กลืนแปลกๆ ต้องทำอะไร

- ก. เอามือพัดที่ปาก
- ข. ทำจมูกพุดๆ ฟิดๆ
- ค. ทำตาขยับๆ ขยิบ

๑๐. ระเบ้ามาตรฐาน หมายถึงข้อใด

- ก. ระเบ้าแบบดั้งเดิม
- ข. ระเบ้าเบ็ดเตล็ด
- ค. ระเบ้าที่ปรับปรุงขึ้นมาใหม่

ใบงานที่ ๐๑

วาดภาพงานศิลปะที่พบเห็นในชุมชน

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละ ๓ คน
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดเห็นว่างานศิลปะที่มีอยู่ในชุมชนของนักเรียนมีอะไรบ้าง แล้ววาดภาพระบายสีให้สวยงาม
๓. เขียนชื่อภาพพร้อมบอกวิธีการอนุรักษ์งานศิลปะ
๔. ส่งตัวแทนนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม..... สมาชิกในกลุ่ม

๑. ชื่อ ..... ชั้น .....

๒. ชื่อ ..... ชั้น .....

๓. ชื่อ ..... ชั้น .....

โรงเรียน ..... จังหวัด .....

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง การอนุรักษ์ศิลปะท้องถิ่น

ผลงานศิลปะในท้องถิ่นของไทยถือเป็นของที่มีคุณค่า เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรหวงแหนรักษาไว้ เราควรช่วยกันอนุรักษ์ศิลปะท้องถิ่นไว้ โดยอาจใช้วิธีต่าง ๆ ดังนี้

๑. ถ้ามีโอกาสที่จะเรียนรู้การทำผลงานศิลปะท้องถิ่น ควรศึกษาและเรียนรู้จนสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้ เพื่อจะได้สืบสานผลงานศิลปะของท้องถิ่นต่อไป

๒. สนับสนุนผลงานศิลปะโดยการอุดหนุนผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลงานศิลปะในท้องถิ่นตามความเหมาะสม

๓. บันทึกเกี่ยวกับผลงานศิลปะขึ้นต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อไว้เป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

๔. ไม่ทำลายผลงานศิลปะต่าง ๆ ในท้องถิ่น

๕. เข้าร่วมกิจกรรมแสดงผลงานศิลปะหรือกิจกรรมอนุรักษ์ผลงานศิลปะ

๖. หากพบรอยชำรุดของผลงานศิลปะให้แจ้งหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องรับทราบเพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป

๗. เผยแพร่ผลงานศิลปะให้เป็นที่รู้จักแก่คนท้องถิ่นอื่น ๆ

๘. เห็นคุณค่าของผลงานศิลปะในท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น

ป ๘.๔/ผ ๒-๐๑

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง เครื่องดนตรีพื้นบ้านของภาคต่าง ๆ

คำชี้แจง ให้ดูภาพแล้วแล้วนำคำตอบลงในตารางให้สัมพันธ์กัน

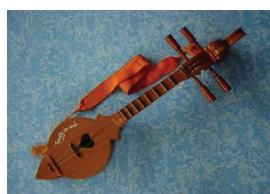
ทับโนรา

กลองชาตรี

ฆ้องวงเล็ก

ซึง

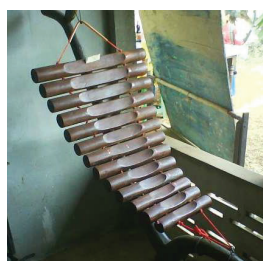
พิน

สะล้อ

กลองโนรา

โปงลาง

กลองแอว

แคน

เครื่องดนตรีพื้นบ้าน ภาคกลาง	เครื่องดนตรีพื้นบ้าน ภาคเหนือ	เครื่องดนตรีพื้นบ้าน ภาคใต้	เครื่องดนตรีพื้นบ้าน ภาคอีสาน
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

ชื่อ ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

โรงเรียน ..... จังหวัด .....

ป ๘.๔/ผ ๒-๐๓

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง ดนตรีพื้นบ้าน และการอนุรักษ์

คำชี้แจง ให้วาดภาพระบายสีเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่ตนเองรู้จัก

๑. เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาค .....

๒. เครื่องดนตรีประเภท.....

๓. ใช้บรรเลงเนื่องในโอกาส .....

ชื่อ .....ชั้น ..... เลขที่ .....

โรงเรียน ..... จังหวัด .....

ใบความรู้ สำหรับครู และนักเรียน ที่ ๑ เรื่อง ดนตรีพื้นบ้านของภาคต่าง ๆ

๑. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โปงลาง

พิน

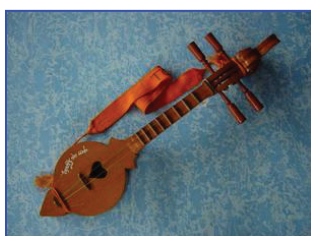

แคน

โหวด

๒. ภาคเหนือ

ซึง

กลองแอว

สะล้อ

กลองสะบัดชัย

๓. ภาคใต้

กลองโนรา

กลองโทนหรือ ทับหรือ ทับโนรา

ฉิ่ง

กรับ

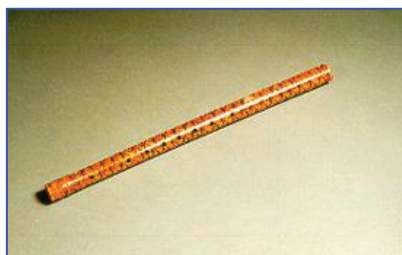
๔. ภาคกลาง

จะเข้

พินน้ำเต้า

ขลุ่ยเพียงออ

ปี่นอก

ปี่ใน

ระนาดเอก

ระนาดทุ้ม

ซ้องวงใหญ่มโหรี

ซ้องวงเล็กมโหรี

กลองชาตรี

ตะโพน

ซ้องเหม่ง

ซ้องโหม่ง

ใบงานที่ ๐๒

แบบบันทึกการเข้าร่วมงานประเพณี

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในรูปดาวในประเพณี
ที่เคยมาร่วม และกิจกรรมทางนาฏศิลป์ที่พบเห็น

งานประเพณีที่เคยมาร่วม	☆	สงกรานต์
	☆	ลอยกระทง
	☆	แห่เทียนเข้าพรรษา
	☆	แต่งงาน
	☆	งานบวช
กิจกรรมทางนาฏศิลป์ที่พบเห็นมีอะไรบ้าง	☆	รำวงมาตรฐาน
	☆	การเซิ้ง
	☆	การฟ้อน
	☆	การรำกลองยาว

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๑

เรื่อง ประโยชน์และการเป็นผู้ชมที่ดี

ประโยชน์ของการเป็นผู้ชมที่ดี

เมื่อเราได้ชมนาฏศิลป์ไทย เช่นระบำ รำ ฟ้อน เราจะรู้สึกสนุกสนานรื่นรมย์ เพราะความงดงามของท่ารำ เครื่องแต่งกายดนตรีที่บรรเลง การแสดงนาฏศิลป์ไทยนั้นจะเป็นเรื่องราวที่ทำให้เราได้รับประโยชน์จากการชม ดังนี้

๑. ได้รับความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทย
๒. ได้รับคติสอนใจ เช่นความอดทน ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร และนำคติสอนใจมาปรับใช้ในชีวิตของเราได้
๓. ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน
๔. สามารถนำเรื่องราวที่ได้ชมไปเล่าให้ผู้อื่นฟังได้

การเป็นผู้ชมที่ดี

การแสดงนาฏศิลป์จะมีทั้งผู้แสดงและผู้ชม ซึ่งผู้ชมมีความสำคัญต่อการแสดงนาฏศิลป์ เพราะมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย ดังนั้น การชมการแสดงเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และมีอารมณ์ร่วมกับผู้แสดงนั้น ผู้ชมจำเป็นจะต้องรักษามารยาทในขณะชมการแสดง การปฏิบัติตนในการเป็นผู้ชมที่ดีมีดังนี้

๑. ไม่ควรส่งเสียงรบกวนผู้อื่นที่กำลังชมการแสดง
๒. ควรแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ให้เหมาะสมกับสถานที่
๓. ควรไปถึงก่อนการแสดงเริ่มอย่างน้อย ๑๕ นาที
๔. ปฏิบัติตนตามระเบียบของสถานที่ เช่น นั่งประจำที่ก่อนที่การแสดงจะเริ่มปรบมือให้เกียรติผู้แสดง
๕. ให้ความสนใจและมีอารมณ์ร่วมกับผู้แสดง เช่น สนุกสนานเฮฮาไปด้วย
๖. ไม่ควรลุกไปมาบ่อย ๆ เพราะจะทำให้ความวุ่นวาย และเป็นการทำลายสมาธิ

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๒

องค์ประกอบของการชมนาฏศิลป์ไทย

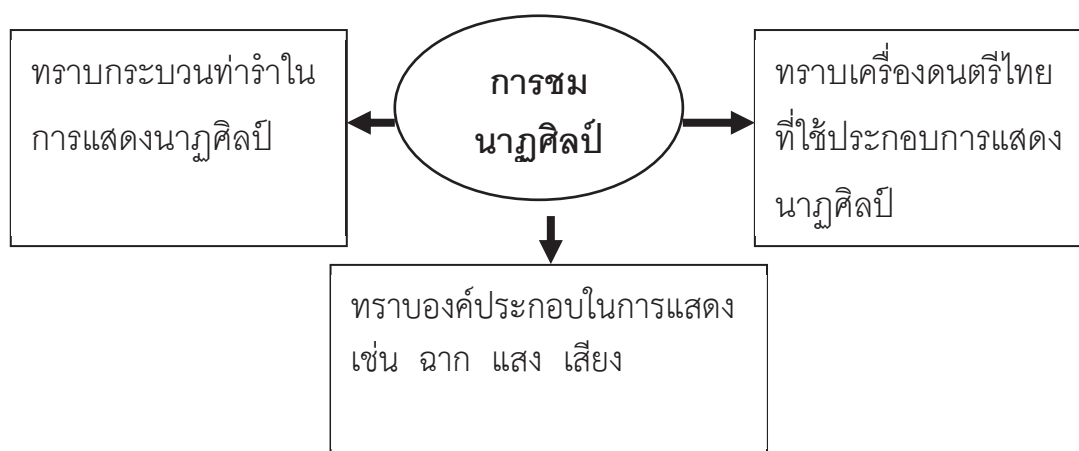
นาฏศิลป์จะหมายรวมไปถึงการร้องรำทำเพลง ดังนั้นองค์ประกอบของนาฏศิลป์ ก็จะประกอบไปด้วย การร้องการบรรเลง ดนตรีและการฟ้อนรำ ทั้งนี้เพราะการแสดงออกทางนาฏศิลป์ไทย จะต้องอาศัย บทร้องทำนองเพลงประกอบการแสดง เพราะฉะนั้นก่อนที่จะมาเป็นนาฏศิลป์ไทยได้จะต้องประกอบไปด้วย องค์ประกอบสำคัญๆดังต่อไปนี้

๑. **ลีลาท่ารำ** เป็นท่าทางเยื้องกรายฟ้อนรำที่อ่อนช้อยสวยงาม แสดงออกของอารมณ์ สื่อความหมายชัดเจน

๒. **ดนตรีประกอบ** ดนตรีเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ช่วยเสริมให้การแสดงสมบูรณ์และ สร้างบรรยากาศ ในการแสดงให้สมจริงอีกด้วย

๓. **บทร้อง** ส่วนใหญ่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทกลอนแปด มีความไพเราะสละสลวย คมคายและมีคติสอนใจ

๔. **การแต่งกาย** มีแบบอย่างเฉพาะตัว งดงามประณีต และถูกต้องตามลักษณะการแสดง องค์ประกอบของการชมนาฏศิลป์ไทย

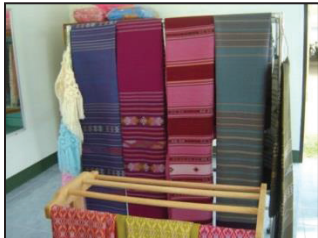
แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยบูรณาการการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิในงานศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. นักเรียนควรเลือกเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันที่มีในท้องถิ่น เพราะเหตุใด
  - ก. หาซื้อง่าย ราคาไม่แพง
  - ข. แปลกใหม่ ไม่เหมือนใคร
  - ค. ทันสมัย มีบริการส่งสินค้า
๒. ถ้านักเรียนไปเที่ยวชมงานเทศกาลแห่เทียนพรรษาที่จังหวัดอุบลราชธานี ควรปฏิบัติตัวอย่างไร
  - ก. นำชิ้นส่วนเทียนพรรษาไปไว้ที่บ้าน
  - ข. วิ่งเล่นขวางทางขบวนแห่
  - ค. ไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อเทียนพรรษา
๓. ข้อใด ไม่ใช่ ศิลปะท้องถิ่นของไทย

ก.

ข.

ค.

๔. ภาษาที่ใช้ในบทเพลงพื้นบ้านภาคใต้คือภาษาใด
  - ก. ภาษาโบราณลาว
  - ข. ภาษาไทย
  - ค. ภาษายาวี

๕. ดนตรีมีความสำคัญต่อคนในท้องถิ่นอย่างไร
  - ก. ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี
  - ข. ทำให้การจัดกิจกรรมมีความสนุกสนาน
  - ค. ทำให้มนุษย์มีสุขภาพกายที่แข็งแรง

๖. ดนตรีพื้นบ้านภาคกลางแสดงให้เห็นถึงสิ่งใด

- ก. ความแข็งแรงของคนในท้องถิ่น
- ข. ความสวยงามของเครื่องดนตรี
- ค. ความมีน้ำใจและรักสนุก

๗. ข้อใดไม่ใช่ ปัจจัยที่ทำให้การละเล่นพื้นเมืองแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน

- ก. ประเพณี
- ข. ศาสนา
- ค. เศรษฐกิจ

๘. การแสดงบทบาทสมมติไม่เกี่ยวข้องกับข้อใด

- ก. ความพร้อมทางอารมณ์
- ข. ความพร้อมทางร่างกาย
- ค. ความพร้อมทางฐานะ

๙. การแสดงความสงสัยว่าได้กลืนแปลกๆ ต้องทำอะไร

- ก. เอามือพัดที่ปาก
- ข. ทำจมูกพุดๆ ฟิดๆ
- ค. ทำตาขยับๆ ขยิบ

๑๐. ระเบ้ามาตรฐาน หมายถึงข้อใด

- ก. ระเบ้าแบบดั้งเดิม
- ข. ระเบ้าเบ็ดเตล็ด
- ค. ระเบ้าที่ปรับปรุงขึ้นมาใหม่